Published and distributed under permit (No. 322), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of New York, N. Y. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

התוכן

VOL. VII | NEW YORK, MAY 21, 1920 | No. 10 (210)

HATOREN
Published weekly by the
ZIONIST ORGANIZATION
OF AMERICA
FIFTH AVENUE, NEW YORK.
Telephone, Chelsea 247

מחיר „התורן"
לשנה — $4.00 לחצי שנה — $2.00
בחוץ־לארץ ובקנדה:
לשנה — $4.50 לחצי שנה — $2.25
לפחות מחצי שנה אין החתימה מתקבלת
הכתובת:
Hatoren, 55 Fifth Avenue, New York

SUBSCRIPTION RATES:
One year—$4.00 Six months—$2.00
Foreign Countries and Canada:
One year—$4.50 Six months—$2.25
Single copy 10 cents
Entered as second-class matter March 14, 1916, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

מחיר גליון 10 סנטים

אל הותמי „התורן" בניו־יורק.

הננו מודיעים בזה שאין לנו עוד כל קשר עם מי שהיה סוכננו בניו־יורק מר א. א ל י י ס ק ע ר ואין לו שום יחס אל „התורן" או אל יתר עתוני ההסתדרות הציונית.

הנהלת „התורן".

סוכננו העברי המצוין והציוני הנלהב, מר דוד כהן נוסע עכשיו לשם עניני „התורן", וכמו־כן לשם יתר העתונים הציוניים במדינת מ א ס ס א ט ש ו ס ט ס. הנסיעה הזאת היא האחרונה של מר כהן. לכשיגמור את נסיעתו זו יעזוב את ארצנו ויסע לארץ־ישראל.

הננו מבקשים את קוראי „התורן" לקבל את מר כהן באותו הכבוד הראוי לו ולעזור לו בעבודתו החשובה והקשה.

בכבוד,

הנהלת „התורן".

גליונות ב', ה', מ"ו

שנה ששית של „התורן"

חסרים בלשכת „התורן". מי שאלה לו ישלחם נא אל הנהלת „התורן" וההנהלה תשיב לו את תמורתם בתודה.

VOL. VII NEW YORK, MAY 21, 1920 No. 10

התורן

יוצא לאור על־ידי
ההסתדרות הציונית
באמריקה

—

העורך:
ראובן בריינין

שנה שביעית ניו־יורק, ד׳ סיון, תר״ף גליון עשירי

הָעֲבוֹדָה

מה הציוניות דורשת כיום מאתנו, מאת כל אחד מאתנו?

הציוניות דורשת מאת כל אחד מאתנו עבודה זריזה, עבודה בלתי פוסקת, עבודה בחשבון ודעת, ברגש והתעוררות.

עבודה כזו יכולה וצריכה להיות לתשובה על כל השאלות, על כל הספקות והפקפוקים. שאלות ופקפוקים יכולים להתעורר בכל דבר, בכל ענין, בכל שאיפה. אולם העבודה הבאה מתוך רצון חזק, מתוך הכרה ברורה ומתוך שאיפה עצומה למטרה ידועה, למטרה יחידה ומיוחדה, — עבודה כזו אם היא מתמידה פותרת את השאלות ומבטלת את הפקפוקים.

פשוטה היא, פשוטה אולי יותר מדי, התשובה על השאלה שהצבנו בראש מאמרנו, אבל תשובה אחרת אין. אינה יכולה להיות.

בלי עבודה הרוצה, בלי עבודה בלתי פוסקת שכל אחד מאתנו מחויב להשתתף בה בכל נפשו ומאודו, — בלי עבודה כזו לא נפתור אף אחת השאלות הקשורות בהגשמתה של הציוניות.

חלילה לנו לבזבז את מרצנו, את כחותינו בפומביות יתירה ובהתלהבות רק לשם התלהבות.

ההחלטה של סאן־רימו מצאה אותנו במצב מוזר. פשוט הפתיעה אותנו. אמת הדבר שאנחנו הכינונו לה בכל יום; אמת הדבר שאנחנו לא יכולנו להעלות על דעתנו כי אחרת תהיה, כי אנגליה תחזור מדעתה ומהכרזתה. בכל זאת ראינו נסים ונפלאות בהחלטה זו. התלקחה התקוה הישנה, גדל הבטחון, נתפזרו העננים על שמינו ואין קץ להתפעלות ולהתלהבות.

זה היה רגע מרומם, רגע יחיד בִמינו.

עתה צריך לשוב אל העבודה הפשוטה, העבודה הציונית של יום־יום. צריך להגדילה ולהרחיבה. צריך למשוך אליה את כל הכחות, את כל היהודים. צריך להחל בה תיכף. אין לדחות, אין להתפלפל...

ההחלטה של סאן־רימו מצאה אותנו במצב מוזר, יען כי הציוניות רחפה בשלשים החדשים האחרונים בין תקוה ופחד, בין יאוש — מדעת ושלא מדעת — והתרוממות הרוח. הציונים הורגלו בשנים האחרונות, לרגלי המאורעות החולפים ומתחלפים, מסתכסכים ומתבלבלים, למצבי־רוח קיצוניים, לעליות וירידות. מודד־החום של תנועתנו ציין חליפות פעם את נקודת־הרתיחה ופעם את נקודת־הקפאון.

ההפתעות, הידיעות המרעישות ולפעמים גם המשונות, הסתירות וההכחשות, הבשורות הטובות בבקר והרעות — בערב, — כל אלה היו להזיון מצוי וכמעט מתמיד בעולם הציוני של השנים האחרונות.

כל התרוממות־רוח יתירה היתה גוררת אחריה בהכרח ריאַקציה, וכל ריאַקציה זמנית היתה מעכבת וממעטת את העבודה, מרפה את הידים ומחלישה את הרצון הלאומי.

מהמצב הלא־טבעי הזה שקודם מתן ההחלטה בסאן־רימו לא נרפאנו גם היום. הציונים נדהמים עוד כיום. הנפש העברית עדיין פצועה, עדיין במצב הצפיה והתוחלת, עדיין רועדת מהשנוי הפתאומי, מהבשורה הגדולה...

וגם כיום אין לעשות שום עבודה ציונית ממשית בלי דחיפות חזקות, בלי מלים מפוצצות, בלי התאַמצות יתירה ובלי התלהבות נפרזה.

ימי המעבר, ימי התוחלת, ימי ההכנות להכנות עדיין לא עברו.

סבת הדבר: גם אחרי ההחלטה של סאן־רימו, גם אחרי כל הברכות וההבטחות של רבי המדינה, של החולשים על גויים, עוד הדברים יגעים. המצב לא נתברר כל צרכו. לפנים מן הקלעים עדיין נלחמים הכחות השונים.

ואין פלא בזה.

הציוניות היא עתה חלק מהפוליטיקה העולמית. קשורה ואחוזה היא בגורלן הכללי של המדינות, הגדולות והקטנות, של הקיימות ושל המתהוות ונוסדות, בגורלם של העמים הכבירים והזעירים.

ואחרי ששווי־המשקל של עולם־המדינות נהרס, אחרי שלא עברו עוד חבלי־הלידה הקשים להעולם החדש ההולך ומתהוה, ההולך ונוצר ואחרי שלא חדלה ולא שקטה עוד המלחמה — המלחמה לכל אורך השורה, המלחמה לחיים ולמות — בין איתני העולם, בין יסודות הטוב והרע, בין האור והחושך, — אחרי כל אלה אין שום פלא שגם גורלה של הציוניות, של תקות עמנו זה כאלפים שנה, לא הכרע. לא חרצו בבת־אחת.

כל העולם עדיין מכוסה ערפל וגורלן של כל המדינות לא הוברר עדיין כל צרכו. עדיין שנויים חלים בכל. הגאולה באָה אָמנם קמעא־קמעא — אבל היא באָה.

ובזה אין ספק, כי כל נתיבות העולם וכל הדרכים מובילים, מביאים אל הגשמתה של הציוניות.

הציוניות היא הפתרון היחידי, ההגיוני וההכרחי, לא רק לשאלת קיומנו ושמירת נפשנו אָנו, כי אם גם לשאלת המזרח הקרוב. ולא רק של שאלת המזרח, כי אם גם של התחדשות העולם במערב.

מקודם הבינו והרגישו זאת רק מעטים, רק מרחיקי ראות ומעמיקי חשוב, אולם היום מבינים ומרגישים זאת רבים, רבים מאוד.

וההחלטת סאן־רימו תוכיח.

אָמנם המטרה ברורה, אָמנם ההזדמנות הגדולה ניתנה, הגורל כבר הוטל והעבודה רק מתחילה, אַך דרכה של הציוניות עדיין בלתי סלולה, בלתי כבושה.

אולם לא רק דרכה של הציוניות, כי אם כל הדרכים המדיניים הם כיום בחזקת סכנה. כל נתיבות העולם נשמו.

וזה אָמנם הפלא: הציוניות מפלסת לה בעצמה נתיב וכובשת לה דרך רצויה למטרתה הגדולה.

העיקר הוא הבטחון בעצמנו, האמון והעבודה.

הַנִּצָּחוֹן

מאת

ד"ר יואל בלוי.

נפתחו הקברים... הם פולטים את מתיהם אחד־אחד, לאלפים ולרבבות. נמלאו נתיבות עולם צבאות־צבאות לאין קץ. כל הדורות ממצרים עד הנה, ישני־עולם השוכבים בכל קצוי תבל בכל מקום ששם דרכה כף־רגל יהודי, ננערו ממחלותיהם, ניעורו מתרדמתם, הקיצו, הקיצו, נתקו את חבלי־השנה מעליהם, והנה הם צועדים כבימי־קדם לקראת הנצחון...

ועליהם יורד טל־תחיה, והם הולכים ומתעדנים בנס...

מעולם לא היו השמים כה תכולים, כה עמוקים, כמו ברגע הזה — כאילו המחשבה הקדומה האלסופית של האלהים היתה מרחפת עליהם בעליל, ועומדת להתגלות לעין־כל; כאילו כל הסודות שצפן האל תחת כסא־כבודו, שעל־ידיהם החשיך על כלל־ההויה, עומדים כעת להחשף. עכשיו אולי נדע... נדע אפילו אותם המסתורים שלא ניתלו על עץ הדעת ולא ניתנו בידינו. נכיר את הרז האחרון של היצירה, את הרז הטמיר של אותו העצבון שבו הנסוך על־פני כל הדברים, אותו העצבון ההולך ומתאנח דרך כל העולמות ומוליד מתוך חבלים נוראים, מתוך אור וחושך, מתוך גיל וחיל. נבין אולי את שלות רשעים ויסורי צדיקים: נחדור לתוך אותה החידה שקוראים לה ישראל... היגידו השמים התכולים האלה את הכל? היספרו לנו כל מה שהדורות שאלו מאלמותם העקשנית?

מעולם לא היה השמש כה זהוב, כה מזהיר, כה צוהל, כבשעה הזו — כאילו נחם אלהי־הסערה מגערתו הנושנת; כאילו השכינה סוף־סוף גמרה לשרות על היקום שהואפל, לא מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה. יפה אתה, האלהים, בשמיך התכולים ובשמשך הזהוב; דייך לשכון עננה, שכון באור ובצבע וביופי ובאהבה! אהה, שדי, היה אָדם עם לב בשר, לב חומל וסולח... ורד בין המערכות האלו הפוסעות לקראת הנצחון!

והאלהים ירד... ונמלא כל הטבע המולה ותרועה ושאון. נהרות־דמעה מוהאים כה, הררי־המכשולים יפצחו רנה, ומכל הגרונות של כל בעלי־חי מתמלטים קולי־קולות של שמחה אל־ארישה * המתמזגים לשירה פראית, שירה איתנה, שיר־הכבוד חדש לאלהים הצוחק יחד עם בריותיו...

ולקול השירה העולמית הזאת נתעוררו כולם למקטנם ועד גדולם. כל הקדושים והמעונים, כל הנביאים והחוזים — כולם, כולם פתחו את עפעפי עיניהם; והיה כבקיעת עפעפי־שחר שמהן נתמלא כל הככר הדר וזיו

* אונאויסשפרעכליך inexpressible

ושאננות. והנה אף הם נלוים אל המחנה הנוסע קדימה: יהושע בן נון עומד בראש ומפקד ומכנים, ויהודה המכבי רוכב מן הצד ומחצר ומעזק...

ותרב מחנה הצובאים ונצעקים, והמערכות הולכות הלך וגדול, ולא יפקד אף איש. בינתים איש אחד בעל קומה תמרית, ולו קרנים מבהיקות, עומד על הר נבו, כשזקנו הלבן מנפנף ברפיפי־הפסגה כמו דגל־נצחון, עומד ומביט אל הצבאות הצועדים, הצועדים לארץ־האבות, ארץ המיועדה — ונמלאו עיניו של משה רבנו געגועים...

אדון הנביאים עודנו עומד שמה, והנה אניה מתקרבת אל החוף של יפו, ואיש אחד נשען על מעקה הספון. אותה הקומה התמרית, כפופה קצת קדימה, אותו הוד המלכות, ואותו המבט של געגועים. את המבט הזה שם היוצר בבבות העינים של כל איש מישראל המרגיש וחש לעתידות. וכשהספינה האדירה רוקדת על גב הגלים לקראת החוף, לוקחים הנביאים והכהנים את שופרותיהם לפיהם ותוקעים ותורעים—משיח בא, משיח בא! והרצל נדהם ומשתאה...

ואקיץ גם אני לקול השאון, והנה אני יושב על הבימה תוך אולם גדול, ולפני קהל גדול הגועש וסוער וצווח: „מר טשירמאן, א פוינט אָוו אָרדר!"...

* * *

הממשות עלולה להיות קצת גסה, קצת חילונית. הצבעים החזיוניים אינם יכולים לעמוד בפני האור היום־יומי. בו ברגע שבו נתהוה איזה דבר חדש, שבו נתגשם איזה חלום, כהה בהכרח איזה זיו, או נהפך לדבר פשוט איזה פלא. הלא כל לידה היא במדה ידועה מיתה, ואין לך דבר שאינו נעשה זול כשנזדווג אל המציאות. הכוכב מזהיר במרחק, דוקא מפני שהוא רחוק; אך אילו היה יורד ארצה היה נראה כמות שהוא — גל כהה של אבנים ומתכות. כך האידיאל: עד שלא נתגשם מנצנץ הוא. לכשנתגשם, נתעלם הזוהר. התגשמות כל רעיון עלולה להיות ירידה. ואף־על־פי־כן, למרות הסכנה הכרוכה בה, אין לך שעה יותר מאושרה, יותר נאצלה, משעת ההתגשמות, שעת ביאת החלום, מלוי החזון, קיום הנבואה...

לא יכולתי להתאפק מלשאול לנפשי, עודני יושב שמה על הבימה בקרב ההמון הרוגש והמנצח ומפלפל בדקדוקיו המורשניים (הפארלאמנטאריים): — אלמלא היה, למשל, ישעיה הנביא יורד בתוכנו, האם היה הוא מביט על כל הענין הזה כעל התאמתות חזיונותיו הנלהבים? מי שתאר במלים כל־כך פיוטיים את עלית השבטים לאדמת אבותיהם, מי שראה את מבשרת־ציון עומדת על ההרים וקוראת לדרור, הכי היה הוא מקבל את המאורעות האלו, את ההחלטות היבשות השונות, את סכסוכי הויכוחים ואת סבך ה„פוינטס־אָוו־אָרדר", כאת ביאת המשיח?

אך אין לפקפק. הלא כל תקופה יש לה יופי מיוחד. הכל בעתו. לתקופת הצפיה חן הגעגועים. לתקופת המלוי הדר המעשים. הגעגועים יוצאים מתוך פיוט הנפש, המעשים מתוך פיוט הרצון. דוקא לענינים הממשיים האלה שנתהוו באספות הציוניים, דוקא למבוכת העסקים והצווחות, עם כל שוקיותם השטחית, אפילו עם הפעוטות שיש במקצתם, — דוקא לכל אלה יש אופי מלבב ומרהיב. סוף־סוף מתחת להשתדלויות האלו, עמוק עמוק בלב העם הקם לתחיה, שוכנת האהבה ההור־דורית לציון, ושם פועמת השמחה הגדולה על הנצחון בסאן־רימו. ואם לא הובלטה חשיבות הנס הלאומי הזה על־ידי שום נואם באופן גאוני; ואם לא נאמרה המלה הנבואית ההולמת תקופה זו; ואם התחבולות הידועות לכל דברן נתמעכו יותר מדי, כרגיל אצל ה„ספילל־ביינדר" האמריקאי, ויש בהן אך כדי לגרום למחיאות כפים קולניות — מה בכך? העם, שלא יכול לבטא את עצמו על־ידי ניבים מפוצצים והעויות מלאכותיות, העם מרגיש ברוחו פנימה את השנוי שנפל פתאום בגורלו; והוא מלא רגשות קודש, רגשות התרוממות, איזה רטט נפשי הבוקע ועולה מתוך־תוכי הנשמה הישראלית ורועד מעל לרעש העסקים שבאולם. הורגש הרטט הדק הזה בכל אספה ואספה של הימים האחרונים — הורגש בתוקף נפלא בתהלוכה העממית שנתפתלה לאורך הרחובות ביום השלישי. נדמה לנו שלא נעמוד דום עד אשר נגיע ציונה...

כמה זמן תפשה התהלוכה? שאל שאלוני, כשהגעתי לקץ האורח, — רק כשעה וחצי! עניתים: שעה וחצי? אלפים שנה כמעט, טרם הגענו עד ה ק ץ . . . הלא התהלוכה הזאת סמל הוא לאותה התהלוכה הנוראה, ההיס־טורית, שעמנו נהג במשך הדורות מסוף העולם ועד סופו— תהלוכת הגלות המרה!

אָמנם העיקר הוא שהעם, ההמון שלנו, מ ר ג י ש , מרגיש שבאמת בא הקץ המשיחי. מרגיש שבאמת, אחרי אלפים שנה, תמה הגלות. מרגיש שאלהי ישראל גלל מעליו את חרפת הדורות הקודרים. גאה הוא לרגלי מצבו החדש, לפתע נזדקף גופו המסובל, בין לילה נתרגל לרעיון החופש והוא יודע בעצמו שנהפך לאיש אחר, איש אשר בקרבו נתחולל איזה שנוי קסמי, ענקי, שהחליף את כל עולמו והמיר את כל ערכיו והרחיב את אפקיו והעמיק את חייו. עדיין לא כלו כל הצרות, אך הוקהה חודן; עדיין לא חדלו העוני והרעב והדבר, אך הוסרה כלימתם: הרינו במעלה העליונה, הרי גאון אנושי יש לנו, הרי תפקיד לאומי יש לנו, ועתיד מזהיר ואחראי! ומעל־לכל — א ר ץ ! הו, ארץ! מי יכול לכלכל את כל הקסם שבמלה הזו? מי יכול להביע את כל העריגה, את כל הכמיהה, את כל התאותנות העזה שבמלה היחידה הזו? ארץ למשוללי־ארץ, אדמה מוצקה מתחת כפות־רגלי הנודדים, בית וגג מעל לראשי הנרדפים, נוח ונופש לנשמה הפצועה, אויר ביתי וחשאי לגוף המסוגף — אל ישורון, היש אושר גדול מזה? „פאר תחת אפר": ובמקום ג ר ו ת הנה ח ר ו ת !

העם מרגיש אף את תכנו של הרעיון הנשגב: ב י ת ל א ו מ י ל ע ם י ש ר א ל . לעם ישראל ולא לעם אחר: לא לערבים, ולא לטורקים, אף לא לאנגלים, אלא לישראל בלבד, לאומי ולא עראי: לא נתיני אלא מדיני.

לא ישובי בלבד אלא ארנותי, בשלטון אי־מוגבל בהקדם היותר אפשרי. בית, הוי אומר: לא בית־הקברות, ולא בית־הסוהר, אף לא בית־מלון, כי אם ב י ת עם כל עצמותו ויחידותו ונעימותו, ששם יהיה אפשר להיות את חיינו הוא, לדבר את לשונו הוא, ולפתח את תרבותו הוא באין מחריד ומפריע, ובלא השפעה־לרע מן הסביבה הנכריה. העם מרגיש את כל זה והנהו נכון לממש את כל חלומו, להוציא אל הפועל את כל כחותיו הכמוסים, ולרכז את כל מרצו הכובש במלאכת הבנין והיצירה. רגש העממי הרומם הזה הנהו תקותנו, הוא המעין הנאמן של עתידנו. יהגו המנהיגים מה שירצו, ינאמו הנואמים כפי העולה על רוחם, יתמדנו המדינאים בכל תקפם, העם ש ו ת ק אבל מ ר ג י ש. כל ה„רגש־החזק" הצעקני של מי שעולה על הבימה לא ישוה ברטט קל של נפש העם. הדברן מרגיש, והעם מרגיש; אכן יפה ה ר ג ש ת ו של העם מ ה ד ג ש ת ו של הנואם. הרגש־החזק היחיד הידוע לעם בחכמתו התמימה והשתקנית הוא רגש־חזק של מעשים בולטים: הוא יעבוד, יזיע ויפעל ויקריב, ואם צריך יהיה, ישפוך דמו על המזבח הלאומי. יקום העם ויתעודד בעוזו האיתן, ימתח את שריריו המשורגים, ירים את מעדרו ואת פטישו, ואם צריך יהיה, אף את חרבו — לא יוותר על זכויותיו אפילו כקוצו של יוד — והוא יבנה את הבית האחרון שבאחרונים.

ובאמת, במחילת כבודכם, ארוני הדברנים והעסקנים, ההחלטה העממית הרוממת הזאת היא המכפרת על כל קולניותכם ועל כל חילוניותכם שבהרבה ממעשיכם. היא כל־כך אמתית, ההחלטה הזו, כל־כך טמירה ופני־פנימית, כל־כך ספוגה אומץ ובטחון ונצחיות. והיא שותקת.

* * *

השוקיות הרשמית, כאמור, הכרחית היא במדה מצומצמת, ואל לנו להצטער עליה יותר מדי. אמנם אל לנו לשכוח גם כן שיש ויש סכנה בצרה. מכיון שהמעשים כל־כך נחוצים לנו בשעה הזו, שעת הבנין, מכיון שאנו נזקקים להם במדה יתירה, אל נא נכבה בידים גסות את כל המאור שברעיון הציוני. ישוב ארץ־ישראל, בנין ערים, שכלול חקלאות, בסוס תעשיה ומסחר — כל אלה הדברים, למרות חשיבותם המעשי, טפלים הם לגבי הבנין הרוחני הצפוי לנו.

איך נבנה את הציון הרוחנית הזאת? איך נעמידנה על מכונה? מה יהיה אפיה וטיבה? סוף־סוף כל הויכוחים וכל הנמוקים לא יספיקו לנו תשובה לשאלות האלו. החיים בעצמם, רצונו העז של עמנו, אותו זרם־הכח, אותו השפע החיוני, שלא חדל מהשתפך לתוך נפשנו בעבר, יענו את הכל בעתם ובעונתם: ובלבד שלא נשכח, כי עלינו לבנות לא רק בנין חמרי, אלא אף תרבות רוחנית על יסודות רוחניים חדשים שישמשו דוגמה לכל העולם; ובלבד שלא נשקע ראש־ורוב לתוך הגופניות המכוערת שהשחיתה את תאר־פני המערב המדעי והצבאי...

אל־נא נשכח, כי הציון שנבנה שמה על אדמת אבותינו לא תוכל להיות יותר יפה ויותר מעולה מהציון שאנו בונים בלבנו. בצלמנו ובדמותנו נבנה את ציון...

חלילה לנו למעט את הרמות, את הצורה האלהית. בשם האידיאל הרם דגלו אבותינו, ואנו כננסים והעומדים על כתפות ענקים. אף אותו הכח האלם של המונינו, שנהיה לנו כעת למעוז ולמבטח בפני הצועקים בראש חוצות, מקורו ומעינו באידיאליות הישראלית שלא פסק שפעה משנים קדמוניות עד היום הזה. בגידה ברוחניות היא בגידה בעם, היא הכחשת כל מהלך ההיסטוריה שלנו ממצרים לארץ־ישראל, מארץ העברים לסאן־רימו, ומסאן־רימו לארץ העברים שוב...

ועוד אחת. לא לנו הנצחון, אלא דוקא לאידיאליות הנסית הזאת, דוקא לדורות שסבלו והורגו על קדושת־השם. אל־נא נרבה בתשבחות ובהלולים עצמיים יותר מדי: כי אין לך גסות יותר גדולה ומתועבת מזה. מעט־הכח שבנו מורשה הוא. אבות־אבותינו נאמנים היו לעמם למרות הרדיפות, ומהם ירשנו את המרץ ואת החיוניות ואת האמונה. לולא עמדו הם קשים כסלע בפני הפורעניות, מה היה לנו? לא נאה לננסים המתיצבים על כתפות הענקים להפליג בשבח עצמם. הם, במותם, יצקו את דמם השפוך, לתוך עורקינו אנו, למען החיות אותנו ולתת לנו שאר־רוח. וידויים האחרון נשמע בדפיקות לבנו. אותו ה„שמע" הנאנח שנפלט מפיהם של הקדושים האלה, אותו ה„אחד" הממושך שבו יצאה נשמתם, עדיין הולך ורוטט בתפלותינו. הזיק האחרון שכבה בעינם הגוססת, הוא הדליק בעינינו אנו את המאור, והוא הבהיק את כל העולם באור נאצל שלא היה כמוהו. על־פיהם אנו חיים, ובכחם אנו מתקדמים לקראת הנצחון!

בשעה שמחנותינו צועדים קדימה אל החיים החפשים החדשים, נביטה־נא ק צ ת אחורנית, וברגש של תודה, אל אלה הראשונים שדרכו לפנינו ברגל מרופאה בדרך השעבוד, לקראת מיתה אכזרית. בשבילנו מתו, ובגללם אנו קיימים. ובשעה שנחדש את ציון, נחדש גם־כן את השבועה הקדומה שנשבעו בת הגולים על כל נהרות שבכל בבלים בכל תפוצותינו, שבועת האהבה והנאמנות לציון. בחיי אבותינו הגדולים, בדם אחינו ואחיותינו המומתים, בבושת נשותינו המעונות, באיברי טפינו המרוסקים, בצער אמהותינו הרחמניות ובחרבן מושבותינו הנשרפות: בגסיסה הארוכה של הגלות הנוראה, נשבע להיות נאמנים לציון, להזדרז בבנינה, ולהרבות קרבנות בעבודה; לעלות אליה ולשכלל את חייה, להאדיר את תרבותה ולהשליט את שפתה, עד שתשוב לתפארתה הראשונה ותנחל כבוד מאת כל העמים הנאורים.

ובמלאת השבועה ימלא ה נ צ ח ו ן . . .

אֻלַם גֶּשֶׁר וִילְיַמְסְבּוּרְג בָּעֶרֶב...

מאת
מ. פיינשטיין.

ב. *

וְיֵשׁ אֲשֶׁר אֳנִיָּה תֵּתַע בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה עַל הַנָּהָר
וְהִתְקָרְבָה אֶל הַגֶּשֶׁר וְנִבְהֲלָה
מִגְּאוֹנוֹ זוֹעֵף,
וְהִתְחִילָה מְחַלֶּלֶת וְנוֹשֶׁמֶת בְּפַחַד,
וְזָרְקָה מִתּוֹךְ אֲרֻבָּתָהּ שְׁחוֹחָה
אוֹתִיּוֹת שֶׁל זִקִּים אֲשֶׁר עָשָׁן חֲתָלָתָם,
לֵאמֹר: חוּסָה וְחָנֵּנִי, אַבִּיר־אַדִּיר,
כִּי הֵעַזְתִּי לְהִכָּנֵס בְּתוֹךְ שַׁעֲרֵי הוֹדְךָ, —
חוּס וְרַחֵם כִּי אֲמָתְךָ אָנִי,
וְאַל נָא תָּעִיב פָּנִים לִי, וְאַל בְּאַפְּךָ,
אַבִּיר־אַדִּיר!
וְהִבִּיט אָז הַגֶּשֶׁר וְהִקְשִׁיב קֶשֶׁב וְלֹא יַעֲנֶה, —
לֹא נָאֶה הוּא הַדִּבּוּר לִמְיֻחָסִים...

אַךְ
יֵשׁ אֲשֶׁר יִתְעוֹרֵר בְּתוֹךְ כִּלְיוֹת גֶּשֶׁר רֶגֶשׁ טָמִיר
וּמִלּוּל מְקֻטָּע כְּבֶן הֲבָרָה פְּגוּמָה,
כְּקוֹל הָאִלֵּם בִּשְׁעַת רָגְזוֹ,
יִבָּקַע בַּאֲנָקָה.
אָז נִדְמֶה עוֹד מְעַט וְקָרָה נֵס, הַבַּרְזֶל יְחִי,
וְזָקַף פִּתְאֹם גֶּשֶׁר וִילְיַמְסְבּוּרְג אֶת שִׁכְמוֹ שְׁחוֹחַ
עַד יֶחֶרְקוּ הַוָּוִים וְהִתְיַתְּדוֹת בְּתוֹךְ הַפַּסִּים,
וּפָתַח פִּיו כָּל חוֹר, כָּל סֶדֶק, כָּל צִנּוֹר
וְהִתְחִיל סַפֵּר עַל עֲבָדִים וּקְשֵׁי־יוֹם שֶׁאָבְדוּ
בְּקָפְצָם מֵעַל מִרְצַפְתּוֹ הָאֲפוּרָה אֶל הַמַּיִם;

וְעַל עֲזוּבֵי אֵל וְאָדָם פְּרוּעֵי־רֹאשׁ וּצְמוּקֵי־פָּנִים,
הַיְשֵׁנִים עַל סַפְסָלָיו בְּלֵילוֹת קַיִץ כִּבְדֵי־אֵדִים
וּבְלֵילוֹת־סְתָו אֲפוּרִים וּמֻפְקָרִים לְכָל סַעַר;
וְעַל בְּנוֹת־אָדָם אֲשֶׁר פִּזְּרוּ אֶת דַּרְכֵיהֶן,
הַיּוֹצְאוֹת כָּאן כִּנְשָׁפִים לְבַקֵּשׁ עוֹרְגִים;
וְעַל אֲרוֹנוֹת־מֵתִים שְׁחוֹרִים וּלְבָנִים
וּמַרְכְּבוֹת לְוָיָה־וַעֲגָלוֹנִים מְגֻשָּׁמִים חֲבוּשֵׁי־צִילִינְדֶר,
שֶׁנִּכְנְסוּ וְיָצְאוּ בִּשְׁעָרָיו;
וְעַל תִּמְרוֹת־עָשָׁן עוֹלוֹת מֵאֲרֻבּוֹת בָּתֵּי־הַחֲרוֹשֶׁת,
הַדּוֹחֲקִים זֶה רַגְלֵי זֶה עַל שְׁנֵי הַחֲפִים, —
וְהַתִּמְרוֹת עוֹלוֹת גַּם בַּיּוֹם וְגַם בַּלַּיְלָה...
וַהֲסִבֹּתָ אָז פָּנֶיךָ אֶל הַחֲפִים הַחֲנֵפִים־הַשַּׁאֲנַנִּים,
וַהֲבֵנוֹתָ: מֵאֲחוֹרֵי הַפְּנָסִים הַמַּבְרִיקִים
וּמִתַּחַת לָאֲרֻבּוֹת הָעֲגֻמּוֹת
נְמַקִּים לִבּוֹת וּמִתְעַוִּים פָּנִים מְפֻחָמִים
וּמִתְבַּגְּרָה קְלָלָה...
וּפִתְאֹם יָשׁוּב הַכֹּל לְדוּמָתוֹ
וְנִסְתְּמוּ הַפִּיּוֹת אֲשֶׁר סִפְּרוּ.
וּמֵרָחוֹק בְּשִׁפּוּעַ גַּב הַגֶּשֶׁר עוֹד יְנַצְנְצוּ
זִיקֵי הַחַשְׁמַל כְּחוּלִים שֶׁל קָרוֹן מְאֻחָר אֲשֶׁר עָבַר
וְנָשָׂא אִתּוֹ מְפַהֲקִים אֲחָדִים מֵאַחֲרֵי נֶשֶׁף אֱלֵי בֵּיתָם.
וּפָרַץ פִּתְאֹם לַפִּיד אֵשׁ אֲדֻמָּה מִפִּי מַחְסַן־גַּז בַּמֶּרְחָק
וְהִתְלַבָּה וְחָרַךְ חוֹר בְּמַטְוֵה הָאֲפֵלָה —
נְקָמָה!
אַךְ רֶגַע וְהִתְבַּהֵל לַפִּיד אָדוֹם זֶה וּפוֹחֵז
מִן הַלַּיְלָה וּמִפְּנֵי הַגֶּשֶׁר הַמַּשְׁגִּיחַ וְזוֹעֵף
וְשָׁב אֶל אֲרֻבָּתוֹ וְהִתְחַבֵּא מַהֵר.
— — — — — — —
וְהַגֶּשֶׁר יָנוּם וְלֹא יָנוּם...

.1919

* פרק א' נדפס בגליון ח'.

הררי בשדה

מאת

אברהם שוער.

מי אתה הר הגדול?
(זכריהו ב').

— ועומד לו הר־גבוה־גבוה, רם ונשא מאד. תחת כפתו הלבנה שוכנת עננה אפורה המאפילה את מצחו הרחב, — ועומד הוא לו שקוע באיזו מחשבה גדולה או אפשר — חולם הוא חלום של נבואה...

ועבים שחורים עוברים ממעל לו, עבים עמוסי שלג רב, עבים מבשרים את בוא הסערה, ויש — ובוקע הרעם את עבי זעם אלה ומתנחש בהם ברק עקלתון — וההר... עומד הוא לו איתן, חשאי, חשאי... עומד שקוע באיזו מחשבה גדולה, או אפשר — חולם הוא חלום של נבואה...

ושמש אור, וירח נוגה יש שהם מזהירים, מכסיפים את ראשו ועגני ארגמן מרחפים, מרפרפים ממעל לו והוא — עומד חשאי... חשאי... עומד וחושב וחולם. —

ויש — ורוחות באות ממזרח, באות ממערב, נושבות מכל עבר, מכל פנה — והרוחות מספרות, והרוחות מודיעות, והרוחות מבשרות — וההר עומד ומחשה, שומע ומחריש...

שקוע הוא באיזו מחשבה גדולה, או אפשר — חולם הוא חלום של נבואה...

* * *

בבוקר בהיר אחד עלה השמש למעלה, למעלה... עלה ועמד ברקיע, באמצע הרקיע, — והשליך אלומות של קרני זהב רותח על ראש ההר, — אלומה אחר אלומה.

ויכהה הראש הלבן של ההר, ויקומט מצחו והעננה ששכבה עליו חלפה הלכה לה.

ותפול טפה אחת, — אפשר דמעה...

ואחר הטפה הראשונה נפלה טפה שניה... והנה — טפות קטנות נופלות זו אחר זו, מתגלגלות ונופלות מאבן לאבן, רצות הן וזורמות בערוצי קמטי־פניו ומשם... נופלות הן מטה־מטה, ונופלות ומתגלגלות, נופלות ויורדות...

והקרנים מחממות, מחממות ונמס ונצמת השלג הלבן על ראש ההר והוא נוטף, נוטף.

ורצות הטפות וממלמלות — ואין שומע את מלמולן, ורצות הטפות ומספרות ואין מבין את לשונן, — כי מי הוא אשר יבין את לשונו של ההר, שפת החלמיש הנפלאה, — שפת הצור הקר והקרנים החמות? —

והנה — זרם קטן מתנחש, מתפתל בין סעיפיו הסלע, בין החריצים והקמטים, ונופל הוא באשדות זהב וכסף מכיף אל כיף, מצור אל צור, משן הסלע אל שן הסלע, נופל וממלמל, נופל והומה, רץ ואץ ומספר...

אפשר מספר הוא את חלומו של ההר? אפשר מגלה הוא את הסוד של מחשבתו הגדולה?

והכל שומעים את מלמולו, שומעים אותו כמו שמקשיבים לספורי אגדות. קסם של הסב אשר מאחורי התנור או של הסבה אשר מבינות הפירים; יושבים הילדים חשאיים ושומעים ומאמינים, מקשיבים גם הבחורים ומחייכים להם במסתרים והזקנים — מניעים בראשיהם הלבנים ושותקים.

והזרם הקטן רץ וממלמל, אץ ומספר...

בין אחים ושדות ירוקים הוא רץ, בין שושני חמד ופרחי חן יחלוף, ובין יערות מצלים וכרמי חמד עובר הוא, ובין עצי הדר ואתרוגים של זהב יפלס לו נתיב, ובין עצי דובדבן ותפוחים נותני־ריח מתנחש הוא. —

והאדם יבוא ויעשה סכרו, ישים טורבינים וריחיים ורכב — והזרם טוחן קמח ומן הקמח יאפו להם בני־האדם לחם ואכלו.

והלאה־הלאה ירוץ הזרם והנה הוא נהר — נהר גדול.

ומפליגים עליו בני־האדם אניות, ושמים בו דוברות וספינות גדולות שטות בו מלאות כל טוב, מוליכות הן מזמרת הארץ מן האחת אל השניה, מביאות הן ברכות מעם לעם ומקרבות רחוקים.

והולך הנהר ומתרחב, והולך הנהר ומתעמק, וכבר חדל למלמל, וכבר חדל לספר, — יש שיתגעש יום, ירעש יומים והולך והולך, ועמוק בחובו מסתיר הוא את הסוד, — הסוד של ההר או סודו הוא? ועמוק בחובו נושא הוא את החלום, חלומו של ההר, או אפשר חלומו הוא?...

והולך הוא הנהר שקט, רחב, עמוק ושותק עד נפלו אל תוך הים הגדול עם כל מימיו העמוקים והרבים עם כל סודו הגדול וחלומו הנבואי...

ואין יודע את המחשבה הגדולה שהגה ההר אלפי שנים בלבו הגדול של צור החלמיש ואשר נשא אותה וסבלה תחת כפתו־הלבנה המכוסה עננה אפורה...

סופרה אגדה נפלאה, אגדת קסם בשפה נפלאה, בשפת צור חלמיש, בשפת השלג הנצמת מתחת קרני הזהב של שמש חמה.

סופרה האגדה — והאזנים נטויות עוד, והעינים תועות עוד — והרי החלום נפתר כבר, והרי המחשבה יצאה כבר מכח אל הפועל...

* * *

והזקנים היו מספרים לצעירים והצעירים כשזקנו ספרו זאת לצעיריהם הם. ומאות בשנים היו מוסרים את האגדה: דור לדור יספר, אב לבן יגלה. וספרו: —

יבוא יום וממעל לים הגדול מן הקצה אל קצהו יגשירו בני־האדם גשרים ויעברו עליהם ברגליהם...

שמעו, שמעבר לים הגדול ישנה ארץ הפלאות. ארץ של חיי אושר ושלום אין קץ, ארץ של חיי נצח.

ויבואו עמים רבים עמוסי כסף וזהב, אשר להם ברזל ונחושת הרבה מאוד ובנו להם גשרים.

וחכמים גדולים יביאו ואמנים שלא היו כמותם ויבנו גשרים אדירים ויפים, חזקים כהררי עולם עומדים תלויים ומרפרפים כענני בוקר קלילים.

ונחשון גדול יעלה — ורגז וקצף וזעם הים ורגע... ונופצו הגשרים וירדו תהומות, ולא תשאר בהם אבן על אבן...

ועם עני ואביון...

ואין לעם מאומה חוץ ממגלות של קלף, גליונות ונירות — וילך וימשך את גליונותיו מקצה הים הגדול האחד ועד קצהו השני ויעבור עליו ברגליו.

אגדה...

וישומעים הילדים בחשאי ומאמינים, מקשיבים הבחורים ומחייכים להם במסתרים והזקנים — מניעים בראשיהם הלבנים וישותקים...

והחלום נפתר, נתאמתה האגדה — ואין מבין את המחשבה הגדולה שהיתה שקועה בלב העם הגדול אלפים בשנים. ואין מבין את החלום הנפלא שחלם העם הזה בליל גלותו הגדולה והארוכה...

כי אין מבין את שפת הקסם של צור החלמיש, של השלג הנצמת מתחת לקרני הזהב של השמש החמה... אין מבין...

• • •

להם להעמים היתה תמיד מטרה, תקוה טובה, שאיפה שהשבוה לדבר שבקדושה, שחייב כל אדם למסור את נפשו עליה.

ולהאומה הישראלית...

תחת כל הדגלים נלחם בן העם הזה, על כל מזבח הביא את קרבנותיו... עם כל הגדודים הלך, על כל הדרכים נרמס, על כל השדות נהרג...

ולישראל אין כל: — אין דגל, אין ארץ, אין שאיפה, אין גם חלום!

ויבוא איש אחד ויאמר: חלום!... הכל חולמים, — חלום גם אתה! — ויוסף ויאמר: — כ י ת ח ל ו ם ו ח ל ו מ ך ל א י ה י ה ח ל ו ם . . .

והלך האיש והביא לו דגל קטן אחד, לבן־כחול וכוכב באמצע — ויען ויאמר: — הרם את הדגל ותלום...

שמעו זאת הילדים בחשאי והאמינו, חייכו להם הצעירים במסתרים והזקנים הניעו בראשיהם הלבנים ושתקו.

התחילה אגדה חדשה...

טפה אחת קטנה נפלה — אפשר דמעה...

ואחריה עוד טפה ועוד טפה...

דברו: החלמיש הקשה, השלג הקר וקרני השמש החמות — ואין מבין את השפה הנפלאה...

וטפות אחרי טפות נפלו וחזרו ונפלו — והרי הן זרמים... והרי הן כבר נחלים, והרי הן נהר — והנהר מגלגל טורבינים ואיפנים ורכב וריחיים...

וכבר טוחנים קמח, וכבר אופים לחם ואוכלים...

והדגל הכחול־לבן עם הכוכב באמצעיתו מתנפנף... ועל הדגל מתים, ועל הדגל נופלים ועל הדגל חיים ועל הדגל קמים...

והרי זוהי האגדה...

• • •

לפני הרבה דורות, לפני הרבה יובלים, מאות, אלפים בשנים נפלה מתחת להשלג הלבן, כפתו של ההר הגדול, טפה אחת קטנה.

יום של שמש היה והשלג נצמת...

נפלה הטפה — חלומו של ההר או מחשבתו העמוקה.

ותתגלגל הטפה ותמלמל...

שמע איש אחד את מלמולה ויבן לה, — נביא היה האיש ובעל הלומות אף הוא.

ויקם וילך הנביא אל העם ויקרא אליו בשפתו הוא את שפת הצור הקשה, השלג הקר וקרניה של השמש החמה:

— והיה באחרית הימים...

וכתתו חרבותם לאתים...

וגוי אל גוי לא ישא חרב.

הגבוהים כולם ישפלו.

הארץ לא תמלא עוד כסף וזהב, כי אם דעת ה׳ כמים לים מכסים.

כי יש יום לה׳ על כל גאה ורם...

ולא ישתחוה עוד האדם לאלילי זהב וכסף אשר עשה לו ואז —

וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ...

והרבה הרבה דורות מלמלו להן הטפות, יובלים, מאות ואלפים בשנים.

חלומות...

והחלומות הרי מתאמתים הם! חלום — והרי זהו שברו!

— „נפלה טפה אחת, נפלה השניה... היו הטפות לזרם, הזרם — לנחל והנחל — לנהר... ואניות מתהלכות עליו וספינות מלאות כל טוב מוליכות מזמרת כל ארץ מן האחת אל השניה, מביאות ברכות מעם לעם ומקרבות הרחוקים"...

חלומותיו של ההר, אשר בשדה, — הררי! מי אתה, הר הגדול?...

הַוְּעִידָה הַמְיוּחֶדֶת שֶׁל צִיּוֹנֵי אַמֶרִיקָה

ב׳ א׳ וב׳ ב׳ אייר, תר״פ (9 ו־10 למאי, 1920).

[illegible]

[illegible]

מאת

א ב י נ ת ן.

ישיבה ג.

(יום ב׳, 10 למאי, מלון אסטור).

ביום השני היו שתי ישיבות, ומקומן באחד האולמים היפים של „מלון אסטור". שתיהן היו קצרות בערך — הישיבה השלישית ארכה כשעותים — בכל זאת הספיקה הועידה לקבל בהן שלוש עשרה החלטות חשובות, לשמוע לויכוחים חריפים ולנאומים יפים הגיגיים ו„מעשיים". בין ההחלטות שנתקבלו היו כאלה שבועידות אחרות היו עלולות לעורר את ה„אופוזיציה" המסודרה מראש למלחמה בהנהלה או ליצור אופוזיציה כזו (לדוגמה: הרזולוציה העשירית בדבר שנוי התכנית הפארלאמנטארית בועידות של ההסתדרות הציונית העולמית), או, באופן היותר טוב, היו עלולות לעורר ויכוחים „תיאורטיים" במשך שעות רבות (לדוגמה: הרזולוציה השניה בדבר ההצהרה [illegible]). אולם השאיפה הארגונית והרוח ההגיגי, שלא פסק לשרור בועידה הזאת, גם במשך שתי הישיבות האחרונות, המעשיות, גרמו [illegible]. ואם שרה „זכר" לבקורת כלפי ההנהגה (על־ידי צירים אחדים, חברי אגודת ה„אינג׳ינירים הציונית), בכל זאת בקורת אמתית, בצורתה בועידות הקודמות לא נשמעה.

דברי הויכוחים נסבו בעיקר על הרזולוציות שהוצעו מטעם „ועד ההחלטות" ולא על הצעות שהוצעו על־ידי הצירים עצמם. הצירים של הועידה הזאת מלבד אחדים של האגודה הנזכרת, כמעט שויתרו על זכותם זו — להציע הצעות, ורק השאירו לחבר ההנהגה לנהל את סדר המעשי של הועידה על־פי התכנית שהותוותה לה מראש. ההנהגה היתה שרמה על מהלך העבודה. והעניינים שעמדו על הפרק נפתרו זה אחר זה במהירות ובהרמוניה מעשית נפלאה.

בכלל יש לציין, כי האמון בהנהגה שהובע ביום הראשון על־ידי מר רוטנברג בשם ציוני ניו־יורק נתאשר ביום השני על־ידי כל הצירים.

אפיניות הן שתי העובדות האלה. מכל ההחלטות שהוצעו לא נתקבלה רק אחת, וגם זו הושבה על־ידי הועידה לועד ההחלטות על מנת לעיין בה, ועוד: ההחלטה היחידה שעוררה ביותר את סערת הרוחות, זו [illegible], גם היא נתקבלה אחר־כך ברוב [illegible] מאת הצבעה בעד [illegible] במאה בנגדה.

הישיבה השלישית נפתחה על־ידי ד״ר סטיפן ווייז. הוא הציג תיכף את העורך־דין אבנר מפיטסבורג, יושב־ראש ועד ההחלטות. מר אבנר מציע בשם הועד שורה של רזולוציות. על כולן מרחפת רוח [illegible] הגדולה העכשוית. אין אף אחת מהן שלא תדבר על [illegible], ערך בעד ציוני אמריקה בלבד. רובן מתקבלות פה אחד ומתוך רגשות קודש.

הרשם עז עושה על הנאספים ההקדמה הרשמית הקצרה שנתחברה מטעם הועד בתור בסיס להרזולוציות המוצעות. מכל מלה נשמע הד המאורע ההיסטורי שאירע זה עכשיו בחיי עמנו.

מר אבנר קורא:

„ביום השביעי לחודש אייר של שנת תר״פ, בשנת אלף שמונה מאות [illegible], הכירה מועצת הראשים בסאן־רימו את זכותו ההיסטורית של עם ישראל והצהירה, כי ארץ־ישראל תהיה שוב הבית היהודי הלאומי.

התפלות והתקוות של עמנו שנדחו [illegible] במשך שנים רבות [illegible] את השיבתן. עכשיו באה שעת הגישה. אם נעשה את העבודה המוטלת עלינו ונעשה אותה מתוך אמון [illegible], כי אז נזכה לראות עוד בימינו את ארץ־ישראל בנויה בתור בית יהודי לאומי.

הועידה המיוחדת הזאת של ההסתדרות הציונית שנועדה בשעה נעלה כזאת מכירה, כי האישור הבין־לאומי של ההצהרה הבאלפורית פירושו — עבודה. וכל היהדות האמריקאית מחויבת עכשיו להראות, כי ראויה היא לקבל על עצמה את האחריות הגדולה ולהוציא לפעולות את ההתחייבות שאישור ההצהרה הבאלפורית מטיל עלינו.

העבודה [illegible] המוטל עלינו היא רבה מאד. השגת המטרה אפשרית רק אם נרגיש בקרבנו התעוררות של [illegible] אם נהיה נכונים להקריב את עצמנו [illegible]. פלשתינה תהיה אז שוב לארץ־ישראל, ארץ שבה יוכלו היהודים לפתח מתוך חופש את האידיאלים [illegible] האנושות.

בתור יסוד להאמצעים שיועילו להוציא לפעולות את שאיפותינו מחליטה הועידה הזאת..."

[illegible]

א׳ י׳ ב׳

כי ההחלטות שנתקבלו אחר־כך במשך הישיבה הזאת הן אלה:

1. באה שעת הכושר לכל עם ישראל לבנות את ביתו הלאומי בארץ־ישראל. כל ישראל צריך שיהיה להם מעכשיו חלק בעבודת בנין הארץ.

2. האידיאלים שנביאי ישראל הטיפו עלידם והאמון הכללי (public faith) ברצונם ובכחם של היהודים להשכין צדק חברתי בביתם הלאומי דורשים את הוצאת הפרוגראמה הפיטסבורגית לפעולות.

הועידה הזאת מחייבת את הצירים לועידה הציונית העולמית שתהיה בקרוב, להוכיח להסתדרות הציונית העולמית על הנחיצות לקבל את הפרוגראמה הפיטס־בורגית בתור עיקר ראשי בבנין הבית היהודי הלאומי.

הועידה הזאת מחייבת גם־כן את הצירים להוכיח להסתדרות הציונית העולמית על הנחיצות התכופה של יצירת המכשירים שישמשו גורמים להוצאת עיקרי הפרוג־ראמה הפיטסבורגית אל הפועל.

3. בתור תשובה על געגועיהם של הרבה יהודים בכל העולם לישוב הארץ, ובכדי להמציא עזרה תכופה לאחינו הסובלים והנענים שיוכלו להחלץ ממצבם הנורא, אנו דורשים מאת ההסתדרות הציונית העולמית לבקש באופן נמרץ את הממשלה הבריטית, כי תפתח תיכף את שערי ארץ־ישראל להגירה יהודית.

4. אנו מכירים, כי חובתה הראשית של כל ארץ וחובתה ההכרחית של ארץ־ישראל היא — לעצור בעד הפצת המחלות ולשמור על בריאות העם.

אנו דורשים על־כן מאת ההסתדרות הציונית העולמית, כי תשתדל לעבד תיכף תכנית שלמה, שעל־פיה תתקדם העבודה הסאניטארית ועבודת העזרה המדיצינית בכל ארץ־ישראל לטובת כל תושביה.

5. מדרגות ההתפתחות הראשונות של התנועה הציונית באו לידי גמר. עכשיו נכנסנו לתקופה של בנין. אנו מציעים על־כן לפני ההסתדרות הציונית העולמית, כי תיסד בארץ־ישראל, במוקדם האפשרי, תחנות לנסיון, מעבדות (laboratories) וועדה טכנית תמידית של מומחים להאינגינירית, הרפואה ולמקצועות מדעיים אחרים, ומטרתם תהיה להכין חומר מדעי, שישמש בסיס לבנינה החדש של ארץ־ישראל.

6. רצונה של הועידה הזאת, כי ההסתדרות הציונית האמריקאית תשתתף מעכשיו באופן קבוע ואקטיבי, על־ידי באי־כח שיבחרו, בכל מוסדות הועד־הפועל השונים של ההסתדרות הציונית העולמית. הועידה הזאת מחייבת, משום זה, את הצירים האמריקאיים (אל הועידה הציונית העולמית) לסדר את כל הענינים הנוגעים לנידון זה בהתאמה להחלטה.

7. הועידה הזאת מחייבת את הצירים האמריקאיים אל ועידת הציוניות העולמית להשתדל, כי ההסתדרות הציונית העולמית תקבל שיטה של תקציב, כפי שתעובד אחרי מועצה שבה ישתתפו באי־כח הפידיראציות השונות.

8. א) הועידה הזאת מאשרת את החלטת הועד־הפועל הגדול, כי „אוצר התישבות היהודים" יעשה למוסד הכספי המרכזי של ההסתדרות הציונית, והיא מביעה את רצונה, כי הועד הפועל הארצי ישתתף עם הועד הפועל הגדול בהרחבת פעולותיהם של „אוצר התישבות היהודים" ו„חברת אנגלו־פלשתינה", וירימו את מצבם למדרגה כזו, שיוכלו למלא את הדרישות שידרשו מהם בעתיד.

ב) הועידה הזאת מכירה בערכה של הקרן הקיימת לישראל ביחס לבנין ארץ־ישראל והיא דורשת את הגדלת הקרן הזאת, בכדי שתוכל למלא את התפקידים שיטילו עליה בעתיד.

9. הועידה המיוחדת, שנועדה בניו־יורק ב9 ו־10 למאי, 1920, מביעה את ברכותיה הלבביות אל הד"ר מאקס נורדוי לרגלי מלאת שבעים שנה להולדתו, והיא מביעה את תקותה, כי יזכה לראות את ארץ־ישראל בתור ארץ אחוזתם החפשית והפורחת של ישראל.

10. כדי להבטיח מראש את אפשרות הדבר, כי בועידה של הציוניות העולמית תתקבלנה החלטות מסוימות וברורות, מחייבת הועידה הזאת את הצירים האמריקאים אל הועידה (ההיא), כי ישתמשו בכל כח השפעתם וכח הצבעותיהם בעד קבלת שיטה פארלאמנטארית, שעל־פיה יתבסס המשא־ומתן של הועידה על החלטות מסוימות שתוצענה מטעם ועד שיתמנה על־ידי הועידה; וכי הועידה לא תדון על כל הצעה בלתי־מוצעת מטעם ועד מיוחד, חוץ מהצעה שרוב הצירים יחוו את דעתם בעד העלותה על הפרק.

11. (ההחלטה האחת־עשרה היתה קריאה לכל יהודי ניו־יורק, מבלי הבדל מעמד או מפלגה, שישבתו ממלאכתם ומעסקיהם וישתתפו בתהלוכה, שנועדה ליום השלישי, 11 למאי).

ויכוח בדבר החנוך ארץ־הישראלי. ההחלטה היחידה שלא נתקבלה בישיבה הזאת היתה בדבר החנוך ארץ־הישראלי. ההחלטה אמרה: לדרוש מאת הועד הפועל של ההסתדרות הציונית העולמית: ליסד ועדה לחנוך בארץ־ישראל, שמטרתה תהיה, לחקור על פרובלימות החנוך בארץ־ישראל; ועל יסוד תכנית מפורטת שהועדה הזאת תעבד יקבע הועד הפועל תקציב בעד החנוך ארץ־הישראלי.

הויכוחים שנתעוררו מסביב לשאלה הזאת הראו, עד כמה חשוב ערכו של החנוך ארץ־הישראלי בעיני כל הצירים בעלי נקודות ראות שונות. המתוכחים נגשו אל השאלה הזאת מתוך זהירות יתירה, כאילו נגעו — אם אפשר לומר כך — בבבת־עינה של התרבות ארץ־הישראלית. הובעו שתי דעות ראשיות: ראובן בריינין, שהיה הראשון להתוכח בשאלה זו, הוכיח, כי אין לציונים הכלליים זכות מוסרית לקבל תחת שלטונם היחידי את החנוך

ארץ־הישראלי ולהטביע עליו את חותמם. ואם תווסד ועדה לחנוך, מן הדין שתהיה מורכבת מבאי־כח כל הזרמים בציוניות וביהדות ארץ־הישראלית. בריינין הגין על דעתו זו בעוז מיוחד והקהל הביע לו אותות הסכמתו במחיאות כפים סוערות. הד"ר שפיר מבאלטימור והרב טורמאן מוואטרבורי, קוננ., התנגדו כל עיקר לקבלת איזו החלטה בנידון זה. שניהם הביעו את הדעה, כי אין הזכות לציונים של אמריקה להחליט בכאן החלטות בנוגע לחנוך ארץ־הישראלי. תחת זה יעסקו נא ציוני אמריקה בהפצת החנוך העברי באמריקה. הרב טורמאן עוד הרחיק ללכת. הוא הביע את הדעה, כי באמת אין על הציוניות להתערב בעניני חנוך. החנוך מקושר עם הדת והציוניות — לפי דבריו — היא רק תנועה מדינית ואינה צריכה לקבוע כל יחוסים מסויימים אל החנוך.

בין המתווכחים האחרים היה גם הרב יודיליביץ, שתמך בהצעתו של בריינין.

מר עמנואל ניומאן, ראש מחלקת החנוך שעל־יד הרכתדרית הציונית האמריקאית, באר, על־פי דרישת יושב־הראש, את כוונתה של ההצעה הזאת. לפי דבריו, אין ההצעה מכוונת ליסד איזה „ועד חנוך" חדש בארץ־ישראל. ה„ועדה לחנוך" ודאי שתתחשב עם ועד החנוך ארץ־הישראלי הקיים מכבר, וכמובן, שתשים לב גם אל השאיפות והזרמים השונים. אולם העיקר, שההסתדרות הציונית העולמית תקבל על עצמה לחקור —על־ידי הועדה המיוחדה לחנוך — את פרובלימת החנוך בארץ־ישראל לכל צדדיה, ועל יסוד חקירותיה תקבע תקציב שנתי בעד מקצוע תרבותי זה בארץ־ישראל.

הועידה החליטה להשיב את הריזולוציה הזאת לועד ההחלטות על מנת לתקן את נוסחתה ולהציעה מחדש.

ההחלטה העשירית עוררה גם־כן סערת־הרוחות בועידה. עיקר טענתם של המתנגדים לא היה מכוון נגד ההצעה כשהיא לעצמה, אלא נגד אי־הפורמאליות שלה. כולם הוכיחו, כי אין על הציונים באמריקה לקבל החלטות בנוגע להלכות פארלאמנטאריות של הועידות הציוניות באירופה. ד"ר שאפיר מבאלטימור היה היחידי שהתנגד לעצם ההצעה. לפי דעתו, המנהג הפארלאמנטארי בועידות הציוניות באירופה, שעל־פיהו מתקבלות ההחלטות רק על־ידי הצעותיהם של הצירים, הוא יותר דימוקראטי.

מר ליפסקי הגין על הריזולוציה בדברים נמרצים. „בה בשעה — אמר ליפסקי — שבאמריקה נוהגים לעשות את הריזולוציה של ועד ההחלטות לבסיס לויכוחים, אין זכר לזה בקונגרסים הציוניים באירופה. כל אחד מדבר בכל העולה על רוחו, על כל מה שהוא רוצה ובמדת הזמן שהוא רוצה, ונוסף לזה, בוחרים אחר־כך „נואמים ראשיים" מצד הזרמים השונים ומתחילים שוב לבלות את העת בדבורים".

„באמריקה — הוסיף להוכיח — מוצעות הריזולוציות בצורה ברורה, משום שהן יוצאות מטעם ועד מיוחד ואפילו אלה ההצעות המוצעות מטעם הצירים מובאות לפני הועד והוא יודע לנסחן בנוסח מסוים, אולם לא כן הדבר באירופה. הרבה מן הריזולוציות המוצעות הן מטושטשות־הצורה וגורמות לויכוחים יתרים מפני אי־בירורן, ויש גם כן שמקבלים ריזולוציה שעלתה פתאום על הפרק מבלי דעת הצירים כל ידיעה קודמת עליה ומבלי יכולת להתעמק במהותה. יש שהנואם מסיים את נאומו באיזו ריזולוציה והיא מתקבלת, אם גם שאף לאחד מן הצירים, מלבד להנואם עצמו, לא היה כל מושג ממנה תחלה.

לדוגמה הביא את ההחלטה בדבר יסוד האוניברסיטה העברית שנתקבלה בקונגרס הציוני בהאמבורג: אוסישקין נשא את אחד מנאומיו לפני הנאספים וסיים את נאומו בהצעה על יסוד האוניברסיטה וההצעה נתקבלה תיכף, והרי הדבר מובן, שריזולוציה בדבר יצירת מוסד חשוב שכזה, הקשורה בהרבה שאלות טכניות ועיקריות, היתה זקוקה להתבוננות רצינית קודמת מצד הצירים".

ההחלטה הזאת נתקבלה אחר־כך, כפי שכבר הזכרנו, ברוב דעות גדול.

עם סוף הישיבה פרסם מר יוסף בארונדס אינפורמאציות שונות בדבר התהלוכה שנועדה ליום המחרת. מתוך שמחה מיוחדה קבלו הצירים את הידיעות, כי בתי־הספר העממיים שבניו־יורק יהיו סגורים אחרי צהרי יום השלישי, בכדי לתת שעת כשר לתלמידים היהודים להשתתף בתהלוכה, וכי ה„צי האטלאנטי" הנמצא עכשיו בנמל הניו־יורקי והתחנה הראשית של אניות המלחמה שבברוקלין שחררו את המלחים היהודים ליום התהלוכה.

מר יעקב די־האז קרא אחר־כך טלגראמות של ברכה חדשות שנתקבלו, ביניהן — טלגראמה מאת גוסטאוו הארטמאן, בשם הועידה של ה„אורדן ברית אברהם החפשי", שבה הוא מודיע, כי ועידת האורדן הזה, הנועדת באטלאנטיק סיטי, קבלה החלטה לעזור בכל כחותיה לציוניות.

הישיבה נסגרה אחרי נאומו היפה של הרב הלל סילבר מקליבלאנד.

ישיבה ד.

(יום ב, 10 למאי, מלון אסטור).

הישיבה נפתחת בשעה התשיעית בערך בערב באותו האולם של הישיבה הקודמת. יושב־הראש הוא ד"ר ווייז. הוא קורא למר אבנר, יושב־הראש של ועד ההחלטות, לקרוא את יתר ההחלטות שלא נקראו בישיבה הקודמת.

נתקבלו אחר־כך שתי הריזולוציות האלה:

12. „הועידה הזאת מביעה את הכרתה ואת רגשות תודתה העמוקים לאחינו בארץ־ישראל על מעשי־הגבורה שהצטיינו בהם בעת האחרונה, בהגינם על הכבוד היהודי, וביחוד היא מעריצה את פעולותיו הכבירות של הליוטנאנט וולאדימיר זאבוטינסקי.

אָנו מתגאים בזה, שיהודי ארץ־ישראל, בהנהלת רבניהם, חתמו אפילו בשבת על מכתב־בקשה, שבו הם מגלים את דעתם. כי הם אחראים יחד עם זאבוטינסקי בעד מעשיו".

13. „הועידה הזאת של ההסתדרות הציונית באמריקה, בהכירה בנחיצותה של עבודה מאוחדת לטובת בנין ארץ־ישראל, קוראת עוד פעם לכל המפלגות והקבוצות הציוניות להתאחד, כדי להוציא לפעולות באופן הארמוני את המפעל הגדול המיישב לפנינו".

הריזולוציה בדבר החנוך ארץ־הישראלי נקראָה בנוסחה הדישה, אולם לא נתקבלה גם הפעם.

נקראים אחר־כך שמות הצירים אל הועידה בקארלסבאד, שנבחרו על־ידי הועד הפועל. הנבחרים הם אלה:

השופט לואיס בראנדייס, השופט יוליאן מאק, סטיפן וויז, נתן שטראוס, יעקב דה־האז, לואיס ליפסקי, פרומנזון, מרת פילז, פרופיסור פליקס פראנקפורטר, ד"ר הררי פרידנוואלד, הנרייטה סזולד, יוסף בארונדס, מ. רוטנברג, ראובן בריינין, ל. קירשטיין, ל. לינדהיים, בורים קאצמאן, מ. מרגלית, פ. שווייצר, א. ברידי, ב. כהן, הרב אבן, הרב אמבר, פלרסנר, י. גולדברג, הרב מאסליאנסקי, מ. מאייר, עמנואל ניומאן, ב. ריטשארדס, רובינסון, וויינשטיין וב. רוזנבלאט.

צירים אחרים מזכירים שמות עסקנים אחרים שהיו רוצים למצוא אותם ברשימת הנבחרים. יושב־הראש עונה, כי להעדרם של שמות עסקנים ידועים ברשימה גרמה סבה פארלאמנטארית פשוטה: או שלא העמדו על־ידי מי שהוא בשעת הבחירות בישיבת הועד הפועל, או שהעמידו ולא נבחרו, אולם לא היה בזה בשום אופן כל כוונה מיוחדה.

ליפסקי מעיר, כי הועד הפועל היה מוכרח בפעם הזאת ל מ ה ר להביא לידי גמר את ענין הבחירות האלה ולדעת את תוצאותיהן משום קוצר־הזמן אל הועידה בקארלסבאד, ולכן אי־אפשר היה לשים לב אל דברים טכניים אחרים.

הועידה מקבלת את תשובת הועד־הפועל ומסכימה לרשימת הנבחרים כמו שנקראָה.

האינג'יניר היינס, אחד מעסקני חברת האינג'ינירים הציונית, מקבל את רשות הדבור ומעורר סערת הרוחות לשעה קלה בבקשתו, כי הצירים יקבלו ריזולוציות אחדות שהוצעו מטעם חברת האינג'ינירים לפני „ועד ההחלטות" ושם לא נתקבלו.

ווייז מפסיק את הנואם בהעירו, כי אחרי שהריזולוציות לא נתקבלו על־ידי ועד ההחלטות, נתקפחה זכותן להיות מוצעות עוד פעם לפני הועידה.

ליפסקי תומך בדברי יושב־הראש ומוסיף, כי העלאַת הצעות כעין אלה תפריע בעד סדר הענינים של הועידה.

היינס קורא תגר על הנהגת יושב־הראש ועומד על דעתו, כי יתנו לו רשות להציע את הריזולוציות לפני הועידה ולהצביע עליהן. ווייז מוסר את נשיאותו לרגעים אחדים למר ליפסקי, והוא פונה אל הקהל בדברי ההתנצלות הבאים: „איש לא יחשדני, כי עריץ אני על־פי תכונתי, הרוצה לשלול ממי שהוא את חופש הדבור (צחוק), אולם כבוד הועידה דורש שלא אתן ליחידים או אפילו לקבוצה של צירים לשנות את סדר הועידה למרות רצון הצירים" (מחיאות כפים).

ליפסקי מצדו מבקר את התנהגות החברה הטכנית הזאת. ראשית, לא הודיעה החברה כלל לועד הפועל על־דבר ההצעות האלה, והשנית, לא שמה לב כראוי לעיבוד התכניות שהועד־הפועל מסר לה.

מר מ. רוטנברג מציע אחר־כך הצעה מפשרת בנידון זה: למסור את הריזולוציות של האינג'ינירים הציונים לועד הפועל לדון עליהן במשך הישיבות הקרובות.

ההצעה הזאת משקיטה את הרוחות ומתקבלת פה אחד.

מר היינס מקבל שוב את רשות הדבור והוא מקריא לפני הצירים את הריזולוציות, כדי שיעמדו על טיבן. תכנן הוא זה:

1. החברה של האינג'ינירים והאגרונומים תתקיים על־יד ההסתדרות הציונית באמריקה בתור דיפארטאמנט טכני לעבודות ציוניות.

2. ליסד תיכף בארץ־ישראל לשכה טכנית, לאסוף חומר מדעי הנחוץ להתחלת בנין הארץ, מבלי חכות עד הזמן שתסודר שם ועדה טכנית בין־ארצית.

3. בועדים שונים של הועד־הפועל הארצי, באלה שפרובלימות טכניות בנוגע לארץ־ישראל עולות שם על הפרק כפעם בפעם, יכנסו חברים שהם מומחים לפתרון הפרובלימות האלה על־פי המלצת החברה הציונית של אינג'ינירים ואגרונומים.

4. אל הפרובלימות השונות המעסיקות את הצירים האמריקאיים לועידה שבקארלסבאד תצורף שורה של פרובלימות טכניות בנוגע להתחלת בנין ארץ־ישראל, כדי שידעו איך לדון עליהן בשעה שתעלינה על הפרק בועידה.

מתוך דבריו של היינס נודע גם כן, כי לחברה הציונית הטכנית הזאת יש מספר של 500 חברים בכל ארצות הברית.

הד"ר הלר מניו־אורליאנס מציע אָז הצעה, כי הועידה תביע את דעתה, שהממשלה העתידה להיות בארץ־ישראל תתנהל בהתאָמה לעיקרי תורת משה. צירים אחרים עונים למציע, כי „ריזולוציה" כזאת כבר נתקבלה פעם על־ידי כל עם ישראל בעמדו לפני הר סיני...

יושב־הראש, ווייז, מסיר את ההצעה מעל הפרק.

הגיעה שעת חצות הלילה. ווייז מודיע, כי החלק המעשי של הועידה המיוחדת נגמר וכי הגיעה שעת הנעילה. תיכף הרגש באולם אותו הרוח החגיגי ששרר

בשעת הפתיחה. נימח כליל זכר אותו האינצידנט שעורר אך כלפני שעה קלה סערת הרוחות. נשכחו כליל כל אי־ההבנות ההדדיות שאפשר נתהוו בלבבות צירים אחדים במשך המשא־והמתן של הועידות. רגש אחד מלא עכשיו את הלבבות: זקוקים אחדות ומרץ להתחלת העבודה של בנין הארץ. קהל הצירים צמא לשמוע מלה חמה, לבבית, המעוררת ומאמצת את הרוח.

יושב־הראש מכבד את הממיף הלאומי, צבי מאסליאנ־בר, [illegible] הראשון [illegible] הועידה. מאסליאנסקי נואם כדרכו בהתלהבות עצומה. הוא מזכיר בתוך יתר דבריו את קדושי עמנו של אוקראינה ופולניה ושל יתר ארצות המלחמה, וכמו־כן את קדושינו שבכל דור ודור ומוצא נחמה לכל סבלם ויסוריהם בעלות שחרה של ארצנו.

הנואמים האחרים היו: הרב אבין מבופלו, ד"ר מינץ, אחד משירי ה„בילו"ים, ומר יעקב דה־האז. נאומו של דה־האז עשה רושם עז על הנאספים באינטימיות שלו. כי הזכיר הרבה זכרונות מענינים מתקופת עסקנותו הראשונה בציוניות, בהיותו בלונדון; כמו־כן קרא לאימוץ המרץ עד הגבול האחרון ולהיות נכונים לקרבנות גדולים בעד התגשמותו המלאה של חלומנו הלאומי.

הצירים ערכו לכל הנואמים אובאציות לבביות.

אחרי שירת „התקוה" נועל יושב־הראש את הועידה בקריאה „לשנה הבאה בירושלים!"

ה ת ה ל ו כ ה.

„שירת ה[illegible]" של הועידה הציונית היתה התהלוכה, או „תהלוכת הגאולה", כפי שנקראה בפי ההמונים ובעתונות היהודית, שנועדה מטעם ההסתדרות הציונית באמריקה ליום מחרתה של הועידה, 11 למאי. מסדרי התהלוכה שערו, כי מספר המשתתפים יעלה לששים אלפים בערך, אולם, לשמחתם, טעו בחשבון. מספר המשתתפים בשורות התהלוכה עלה ליותר ממאת אלפים. ואין זאת השערה מוגזמת, שיחד עם כל היהודים ששבתו ממלאכתם ומעסקיהם ועמדו בצדי הרחוב, על הגגים, המעקות וספי החלונות, ובכל מקום שאפשר היה להשקיף משם על המחזה הנהדר הזה, שלא היה כמוהו לפניו בניו־יורק ואפשר גם באיזו עיר אחרת בכל התבל, — יחד עם אלה עלה מספר המשתתפים בתהלוכה ליותר ממיליון יהודים. כל היהדות הניו־יורקית בכל גווניה „רוננה בראש הוצות". וצריך להבין את הבטוי הזה הפעם לא „על דרך המליצה", אלא לפי משמעו הפשוט. הציונים קראו את העם ועזרו אותו להסתדר, וכל העם בא, על מחנותיו ועל דגליו, וכולו מוכן למשמעת.

[illegible] נפלא יותר־מדי אפילו בתהלוכות מעטות [illegible] מזו, והתהלוכה עשתה משום זה לא רק רושם ע ז במספר אוכלוסיה, אלא גם רושם נעים מרהיב עין בסדריה החיצוניים במשך כל הזמן. שמחת יהודי ניו־יורק [illegible] באה הבשורה מסאן־רימו נתגלתה בתהלוכה הזאת בכל הדרה וחנה.

מאז הבוקר ראתה ניו־יורק מחנות של יהודים מלובשים בגדי יום־טוב ובעלי פנים צוהלים, חוגגים, וביניהם אלפי תלמידים יהודים עם המורים בראשם, זורמים מכל עברים. כולם פונים אל המרכזים השונים הנמצאים בלב השכונה היהודית; ושם הם חונים ומחכים לביאת המחנות הנלוים עליהם, כדי לנסוע יחד ב„סך", אחד לא נעדר. וכל מחנה הולך וגדל בדרך הילוכו. הרבה מן העומדים בצדי הרחובות נקרעים ממקומותיהם ונמשכים אחרי המחנה הנוסע... כזרם של מים, השוטף וסוחב אתו את כל הנמצא בדרכו. והזרמים הולכים וגדלים, הולכים ורבים. נוסעים וחונים, נוסעים וחונים במקומותיהם המיועדים. ובשעה השלישית בערך אחרי הצהרים—והנה כל הזרמים כבר נתמזגו, נצטרפו ונתחברו, ומרכזם הראשי — בוואשינגטון סקוויר. אחד משלים את השני, סופו של זה בראשו של זה וכן הלאה וכן הלאה, מילים שלמים מסביב. כל הזרמים נעשו לים אחד גדול, ים של ראשים, דגלים ושלטים. והים הזה כולו מלא שירה. „התקוה" ושירים עבריים שונים וקריאות הידד מנסרים בחלל האויר. שירת דרור של עם שלם מתפשטת מסביב ומתנשאה על.

והשלטים? הרי זו היתה דימונסטראציה ע ב ר י ת היותר גדולה! מלבד תכנם המעודד, המעורר והמפרסם את הבשורה, הרי צורתם מקסימה כל־כך את הנשמה היהודית. כמעט כולם כתובים עברית. פסוקים מן התנ"ך, מן התפלות וקריאות מקוריות. כדאי לציין אחדים מהם: „פנו דרך העם"; „לבשי עוזך, ציון"; „למען ציון לא אחשה"; „בא לציון גואל"; „בנה ביתך, בנה ביתך, בנה ביתך בקרוב"; „השתא הכא, לשנה הבאה בירושלים!"; „בנערינו ובזקנינו נלך"; „עם ישראל חי"; „הידעתם את הארץ?"; „אמרי לבת־ציון: הנה ישעך בא"; על שלט אחד של קבוצת תלמידים — „בניך בוניך"; על אחד השלטים הנשיאים על־ידי קבוצת הרבנים — „גואלנו ה' צבאות קדוש ישראל"; על השני— „ופדויי ה' ישובון"; על שלט אחד של העברים — „שפתנו אתנו" ועוד ועוד. מסביב לשלטים העברים צובאים כל המחנות, כזקנים כנערים, כאורתודוקסים כ„חפשים". על־פי הכתובות העבריות אתה עומד מעט על אפיים של נושאיהם, על שאיפותיהם ואידיאליהם ועל הזות לבם העיקרית בגאולת הארץ. ונדמה לך, כי לכל הכתובות האלה, לכל צירופי המלים שלהן, לכל הפסוקים והמבטאים שלוקטו מתוך התנ"ך והסדור או שנתחברו לשם כוונות מ י ו ח ד ו ת ולשם רמזים שונים, — לכל אלה יש באמת כוונה עצומה א ח ת ורמז טמיר א ח ד: השפה העברית היא נשמת העם העברי.

זכרה היהדות הניו־יורקית על ראש שמחתה את שפת הארץ שלשמה היא חוגגת. ואפשר היה לשכוח לרגע שבניו־יורק [illegible] נערכת תהלוכה זו והיתה לך האילוזיה שהיא נערכת בחוצות ירושלים.

בשעה הרביעית בערך הופיעה סמוך ה„וואשינגטון סקוויר" הקבוצה הראשונה של התהלוכה: עשרות אחדות של גבורי החיילים היהודים בצבא האמריקאי, אלה החיילים שהצטיינו ב„גדוד האָבוד" הידוע. הם רכבו על סוסים מלובשים בבגדי השרד שלהם ושמשו בתור חיל משמרת הכבוד של התהלוכה. עליהם נלוו: יוסף בארונדס, המנצח על כל התהלוכה ומסדרה, עם פתיל (ריבבאן) רחב של לבן ותכלת על חזהו, ולימינו — נתן שטרויס ולשמאלו — ד"ר סטיפן ווייז. אחריהם על־פי הסדר: מקהלה גדולה של מנגנים שנגנו בהפסקות קצרות את „התקוה" ושירים לאומיים שונים; מלחים יהודים העובדים בצבא הים האמריקאי: שורות, שורות, במספר שמונת אלפים בערך, של „וטיראנים" יהודים שהשתתפו במלחמה האחרונה; אוטומוביל גדול מקושט בדגלים עבריים ואמריקאיים ובו יושבים חיילים יהודים פצועים; הלגיונרים העברים בבגדי־השרד שלהם; הם נשאו שלט שעליו הכתובת הזאת: „האמנו, נלחמנו ונצחנו"; לגיונרים בלי בגדי־שרד, — כל אלה נראו כסמל חי של אומץ הרוח העברי שעודו חי ורענן ונכון עוד להרוס ולבנות מחדש. ואחריהם — 24 פלוגות שנסתדרו מכל ההסתדרויות והחברות הלאומיות, הדתיות, האמנותיות, המדעיות והצבוריות שמהן מורכבת כל היהדות הניו־יורקית, כגון: הישיבות הציוניות, אגודת ה„מזרחי", אגודות הרבנים, חברי בתי־כנסת, התלמידים של בתי־הישיבות, בית־המדרש למורים של ה„מזרחי" ושל בתי הת"ת ובתי הספר העברים, אגודות התעבריות, חברות המשחקים של התיאטרונים היהודיים, להקת (אנסאמבל) „זמירה", חברת האינג'ינירים והאגרונומים הציוניים, הסתדרויות וחברות שונות של נשים, האורדנים, באי־כחם של בתי החולים, בתי־היתומים והמוסדות לצדקה ועזר ועוד.

בפלוגה הראשונה נמצאו חברי האגודות או הקבוצות שיש להן ערך היסטורי: חברי „חובבי ציון" שנתיסדה בשנת 1882; קבוצת ה„הרצליים" מלונדון, משנת 1896; קבוצת צירים לקונגרס הציוני הראשון בבאזיליה עם יעקב דיהאז בראש; חברי הפידיראציה של האגודות באמריקה שנוסדה בשנת 1897 ועוד. מלבד אלה היו בפלוגה הזאת חברי הועד הפועל של ההסתדרות הציונית באמריקה והצירים לועידה המיוחדת.

חן מיוחד היה נסוך על אותן הפלוגות שעליהן נספחו קבוצות תלמידים ותלמידות של בתי־הספר העברים ובתי־הספר העממיים, וכאלה היו רבות. אילו הוצגו כל מחנות התלמידים זה אחר זה היו הם עצמם ממלאים רחובות שלמים. עונג ותקוה התעוררו בלב למראה הליכתם הישרה מתוך קומה זקופה עם שלטיהם ודגליהם העברים, ולשמע שיריהם וקריאותיהם שתוכן כולם היה: גאון לאומי וששון החיים. כולם מלובשים בגדי יום־טוב ואור האושר הלאומי ניצץ מתוך עיניהם.

ומאליו מתעורר ה„חשד": כמה תלמידים ותלמידות באו להשתתף בתהלוכה למרות רצון אבותיהם? מפני שהם, אבותיהם, מחזיקים עדיין ב„ראדיקאליות" או ב„פאטריוטיות" מסוג ידוע, וגם הבשורה ההיסטורית הגדולה לא נגעה עד לבם! ואתה רוצה להאמין, כי בניהם של אלה יקיימו את הפסוק בהיפוכו: „והגדת לאָביך". הבשורה ההיסטורית תוססת כבר בנשמתם, והיא תגדל ותתפתח אתם, ויראו בשאת איתר בקרבם, וילכו ויבשרו אותה לאחרים — לרחוקים וכל שכן לקרובים.

אתה משקיף על אלפי הצעירים והצעירות ההולכים שורות־שורות; ים של אלפי עינים נוצצות, עליזות ומאושרות זורק עליך את נוגה עתידו של עמך. רבבות צעירים נושאים אליך הדי תקוות שנעורו בלבבות צעירים ורעננים; ואתה יודע ידיעה גמורה, כי כח החיל הזה יהיה נושא עתידו של עמנו בגאון. הם יבואו אחרינו ויבנו.

בקצה התהלוכה הלכו חמש נערות בעלות קומה אחת ומלובשות בשמלות עשויות מדגלים:

שתים מימין — מלובשות דגלי אנגליה ואמריקה, שתים משמאל — בדגלי צרפת ואיטליה, ובאמצע — בת־יהודה המלובשה בדגל העברי. אלה סימלו את המאורע ההיסטורי: הסכמת הממשלות המאוחדות להכיר את זכותו ההיסטורית של עם ישראל על ארצו.

בכל הרחובות שהתהלוכה עברה בהם היו בתי היהודים וחנויותיהם מקושטים בדגלים עברים. מחיאות הכפים וקריאות ה„הידד" של רבבות העומדים בצדי הרחובות לא נפסקו בכל הדרך. כמו־כן נקראו בקול במקומות רבים הפסוקים והכרוזים שעל השלטים.

התהלוכה שהתחילה מלב הגיטה היהודית שבניו־יורק עברה אל השדרה החמישית. עם כניסת השורות דרך השער היפה שבראש השדרה הזאת נתגלתה תמונה מרהיבה לעיני הרואים שעמדו בצדי הככר שעל־יד המקום ההוא. באחת מפנות השער עמד צלם של תמונות להצגה בראי־נוע ומכונתו עבדה בלי הפוגות במשך שעות רבות.

כמו־כן נראה מחזה יפה בשעת־הליכה עברה על־יד המשרד הראשי של ההסתדרות הציונית שבשדרה ההיא. ההמונים הרבים שנתקבצו במקום ההוא ערכו קבלת־פנים נהדרה לשורות ההולכים במחיאות כפים, קריאות של כבוד וגם בהשלכת פרחים. עסקנים ציוניים ידועים נספחו במקום ההוא על השורות הראשונות והלכו אתן עד התחנה האחרונה. כשהגיעה התהלוכה אל רחוב ה־22 של השדרה הזאת אחזה את דרכה אל השדרה השמינית, שבונה שרוב תושביה הם נוצרים, ודרך השדרה הזאת עד רחוב ה־57. שם התחילה התהלוכה להתפזר בסדר יפה. המחנות הראשונים פנו אל הרחובות הסמוכים ועד השעה השביעית בערך עוד נראו המחנות האחרונים הולכים וקרבים אל התחנה האחרונה.

התהלוכה הזאת בניו־יורק, העיר המגוונת ביהודים מכל הארצות, סימלה בצורה יפה את קבוץ־הגלויות של עמנו, וכל אלה אשר השתתפו בה ואשר ראו אותה לא ישכחו אותה לכל ימיהם.

אחרי גמר התהלוכה נערך על־ידי ההסתדרות הציונית קונצרט לכבוד הועידה באולם הגדול והיפה של „מיטרו־פוליטאן אופירה האוז". מנגינות עבריות ושירים עממיים וקלאסיים נוגנו והושרו על־ידי מקהלה סימפונית, להקת (אנסאמבל) „זמרה" ואמנים מפורסמים אחדים.

נושאו נאומים קצרים: יוליאן מאק, ד"ר מאקס הלר, בא־כח הארמינים בניו־יורק, שבא להביע את שמחת עמו לרגלי הנצחון של הציונים, וד"ר וויז, שהיה יושב־הראש של הנשף.

האחרון הביע בין יתר דבריו את הרעיון, כי התהלוכה שערכו יהודי ניו־יורק היתה התהלוכה של שמחה הראשונה שערכו היהודים בכל משך היותם בגלות וגמר את נאומו בפסוק: „לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה".

החיילים והלגיונרים עוד המשיכו ללכת בשורות מסודרות עד רחוב ה־67 אצל השדרה השלישית ואחר־כך ערכו אספה באולם של „סנטראל אופירה האוז". מלבד הנאומים שנשמעו נערכה הזכרה לנשמות החיילים היהודים, שהומתו או שמתו בכל שדות המלחמה; וכמו־כן נקבץ סכום של 800 דולארים לטובת הקרן שהלגיונרים יסדו, בשביל יצירת מוסד למוסיקה בארץ־ישראל לזכר נשמות החיילים היהודים המתים.

מִכְתָּבִים מִירוּשָׁלַיִם

הסל סדור פוגרום של פסח כהלכתו, ככל משפטו וחוקתו, כמו שנוהגים באוקראינה: הרוגים, פצועים, חלול כבודן של בנות ישראל, שריפת בתי־כנסת וחלול ספרי תורה, ואף פיזור ניצוץ דברים לא נעדר הכל כמו שלמדו שכנינו בשלחן־ערוך האירופי. ו„מגינינו" „משחררינו" התרבותיים, גם הם קיימו את כל מצוות הפוגרום כהלכה: עמדו במרץ רב נגד — היהודים שחפצו להגן על אחיהם המוכים. האדמיניסטראציה אסרה את פלוגות ההגנה ואת מר זאב־ז׳בוטינסקי בראשם; העמידו משמרות צבא לבלי תת ליהודים לבוא לעזרת אחיהם בשעת־מעשה על הפורעים בחלקם את השלל. בקיצור — נעשה מצד שכנינו וביחוד מצד מושלינו כל הדרוש לדכאנו.

יבא זה נעשה בשנת תר״פ ראה השישי. בשנה ב׳ ל„שחרור" ירושלים מידי התורכים ובשנת ג׳ להצהרת באלפור תחת ממשלת בריטניה הגדולה הנודעת בצדק ויושר, רוכבת החלשים והמועטים.

הפרטים כמעט ידועים בעל־פה מימי קישינוב ועד היום: ביום א׳ דחול המועד פסח באה קבוצת חוגגים לחג „הנביא משה" מסביבות חברון. ההמון הערבי הכה את פניהם בנאומים פאטריוטיים וסיסמת „תחי סוריה העצמאית, יחי פייזל! תמות הציונות, יחי הצבא הערבי!" וכדומה. בהיות היהודים מכירים את שכנינו אלה ובהיותם רגילים בימים האחרונים לקריאות כאלה ובבטחונם בממשלה, לא שמנו לב לזה ורבים מהיהודים עמדו בין החוגגים ועברו ושבו ביניהם לתומם. פתאום, כמו על־פי המדובר מראש נשמע קול:

הכו ביהודים! והמון החוגגים התנפל על היהודים והיהודיות העוברים והעומדים על ידם במקלות ובחרבות ויכו את כל הבא לידם ואת החנויות הסמוכות שדדו ויבוזו. שוטרי הממשלה (הערבים) שנמצאו שם הלהיבו את לב הפורעים ועזרו להם במעשיהם ככל אשר יכלו. על הפורעים נוספו צעירים ערבים מתושבי ירושלים וכל ההמון הפרוע שם את פניו אל רחוב היהודים אשר בעיר העתיקה.

מיד נפוצה השמועה בעיר ומכל שכונות היהודים נהרו המוני צעירים יהודים לעזרת אחיהם המוכים; אבל בבואם אל שער העיר מצאו שם חיילים אנגליים שומרים על מבוא העיר לבלי תת לאיש מהם לבוא. וצעירינו שבו בפחי־נפש ותרוק שנים.

רוב תושבי העיר העתיקה הם מבני הישוב הישן, זקנים, בני ישיבה וכדומה, אנשים שלא למדו הלכות פוגרום ולא ידעו הגנה מה היא; בכל זאת עמדו על נפשם כגבורים ובמקומות שיושבים יהודים רבים לא עלה בידי הפורעים אלא להחריב איזו חנויות של ביצים ומוכרחים היו לשוב אל הרחובות המיושבים בערבים. ברחובות ההם התנפלו על העוברים ושבים, ביחוד על השבים מן הכותל המערבי ויכום הכה ופצוע, אחדים מהם הכו עד מות; התנפלו על הצרות יהודים הנמצאות בודדות בין שכונות הערבים ועל חנויות של יהודים הנמצאות ברחובות ערבים ויבוזו את כל אשר יכלו לקחת אתם ואת השאר החריבו!

המצב הזה נמשך שעות אחדות. ראשי היהודים פנו אל הממשלה בבקשת עזרה והיא הבטיחה לעשות את כל הדרוש ולהשקיט את הפרעות ולהגן על הבטחון וכו׳. ולמחרת ביום ב׳ נאספו שוב המון צעירים ערבים מתושבי ירושלים אל תוך העיר העתיקה — להם הורשתה הכניסה — ויתנפלו שוב על החצרות הבודדות של יהודים וימשיכו את מעשי האונס והשוד, וכשנאספו שוב צעירי היהודים על־יד שער העיר בהפצם להגן על אחיהם נפגשו גם הפעם בחיילים אנגליים עם מכונות יריה נטויות מול פניהם.

והפורעים המשיכו את מעשיהם באכזריות יותר גדולה מאתמול ורוב הפצועים של היום השני נפצעו באופן יותר קשה ואכזרי.

גם ביום א׳ וגם ביום ב׳ מהרה אמנם הממשלה להשקיט את הפרעות והעמידה חיילים מזוינים ברחובות העיר, אבל זה לא הפריע בעד קבוצות ערבים מהתנפל גם בבוקר יום ג׳ על חצרות בודדות שתושביהן הם יהודים ומסביב להם שכנים ערביים. בבוקר ההוא כנראה בקשו הפורעים לקיים את המצוה לכל פרטיה: אז קרו מקרי אונס בנשים, כרים נקרעו והנוצות נפזרו; בית־כנסת (ישיבת תורת חיים) הבער באש, ספרי־תורה נקרעו ולוכלכו — הכל כמו שכתוב בשלחן ערוך של הפרעות.

ומצב־רוחנו, אנו הירושלמים? — בשום אופן לא של פוגרום! שום פחד לא היה ניכר על פני הירושלמים באותם הימים; על דעת איש לא עלה להתחבא, או לבקש רחמים ממי שהוא; איש מהירושלמים לא חשב שעלינו לדבר תחנונים או לפחד מפני הימים הבאים. במשמרות ובהגנה השתתפו כל תושבי ירושלים לכל מפלגותיהם וגם היחס לכל הענין הזה היה כללי ומשותף ומתבטא בקצרה: „הזאת אנגליה!"

ירושלמי.

חֲדָשׁוֹת וּמְאוֹרָעוֹת

באמריקה.

מ פ ע ו ל ו ת „ ו ע ד   ה ח ל ו ק ה   ה מ א ו ח ד ".

בישיבת הועד ב־13 למאי נתקבלה החלטה שיש לה השיבות רבה בשביל כל עבודת העזרה לטובת נגועי המלחמה. על־פי ההחלטה הזאת ישנה הועד, „במוקדם האפשרי ועד כמה שתהיה לו היכולת לכך", את עבודת העזרה בצורתה הרגילה — פיזור נדבות לשם עזרה ארעית, בלי דאגה לעתידם של המקבלים, — לעזרה תכליתית, שתהיה בעיקרה תמיכה לנגועים להקים את הריסותיהם.

החלט גם כן להפריש תיכף לעזרה זו סכום של חמשת מיליונים דולארים.

באותה ישיבה החלט גם כן להפריש 15,000 דולארים לטובת היהודים השבויים המתגוללים עדיין בסיביריה. סכום של 250,000 דולארים הוקדשו על־ידי הועד זה כבר להעברת השבויים אל בתיהם.

במוכן החלט להפריש 100,000 דולארים לקרן מיוחדת בשביל ארץ־ישראל, משום היוקר על צרכי אוכל שהאמיר שם בעת האחרונה. הקרן הזאת היא נוספת על התמיכות הקבועות.

* * *

בחוץ־לארץ.

ב ר ו ס י ה   ה ס ו ב י י ט י ת.

ביום 19 למאי נתפרסמה בעתונות היהודית והאמריקאית, כי הממשלה הסובייטית אסרה 75 צירים שנבחרו אל קונגרס ציוני, שנועד להיות „באופן חשאי" בסוף החודש העבר. פשעיהם של הציונים הרוסים הם: כי עומדים הם בקשר עם הממשלות המאוחדות נגד האינטרסים של הסובייטים, וכי „80,000 לגיונרים עברים התחייבו לעזור לממשלות המאוחדות להלחם בצבאות הסובייטים". בין יתר האשמות ישנה זו: למשלחתו של מורגינטהוי בפולניה בשנה העברה היתה באמת מטרה ציונית. מורגינטהוי בא בתור שליח הציונים לפולניה בכדי להשפיע על לב היהודים לעזור לשאיפותיה האימפריאליות של פולניה.

בלשכת ההסתדרות הציונית האמריקאית לא נתקבלו עוד ידיעות מאשרות את הידיעה הזאת.

בין כך ובין כך ומורגינטהוי כבר הזדרז להסיר את ה„עלילה הציונית" מעליו. הוא מהר להודיע, כי „מעולם לא היה ציוני".

אני מאמינים לו.

* * *

ב ר ו מ נ י ה   ה ד ר ו מ י ת.

ד"ר כהן־ברנשטיין מקישינוב, נשיא הקהלות היהודיות של בסראביה, הודיע לועד הצירים בפאריז, כי במשך עשרת הימים האחרונים התפרצו בכל הגליל של פודוליה פרעות נוראות. העיר באלטא נשרפה כליל על־ידי הפורעים. ברנשטיין דורש להשתדל לפני הממשלות המאוחדות להביא את חיילותיהם אל הגליל ההוא.

בארץ־ישראל.

א ו מ ץ ־ ל ב. אנו מוסרים פה את ההודעה הרשמית שמסרו מ. אוסישקין ודוד ילין בחמישי לאפריל, אחד מימי הפרעות שהיו בירושלים, למנהל הראשי של השטח הנכבש, בולס.

מתוכה יש לעמוד על מצב רוחם העשוי לבלי חת של שני המנהיגים הנזכרים ושל יהודי ארץ־ישראל בכלל. אומץ־לבם לא עזבם אף לרגע בימים הרעים ההם, והמנהיגים אינם מתחננים לפני הגינירל „המנהל הראשי", אלא מדברים אתו משפטים בשם העדה היהודית ומזהירים אותו וכמו־כן הם מביעים מחאה נגד פגיעה בכבודם ובכבוד שולחיהם מצד הגינירל.

ההודעה היא זו:

„למצביא סיר לואיס בולס, מנהל ראשי של השטח הנכבש.

א. נ.

באנו, למסור לך שוב את הידיעות על דבר הרצח והגזל שהיהודים עליהם גם היום, אחרי שאתמול נתכבדנו בהבטחתך ששמים לב למצב וכי כל פרעות לא יקרו שנית.

ברגע שדמי אחינו נשפכים ברחובות ירושלים עיר הקודש לא מצאת לנחוץ לקבל אותנו וכה פגעת קשה בכבודנו ובכבוד העדה שאנו שליחיה. ההבטחות שקבלנו אתמול לא נתמלאו ודברי ההנהלה אשר מסרנו לתושבים היהודים על־פי פקודתך לא נתקיימו. מעשי השוד, הרצח והגזל מתמידים היום עוד יותר מאתמול.

והמשטרה לא בלבד שאינה מגינה על התושבים היהודים אלא מיגיפה להשתתף במעשי הפרעות.

חושבים הננו לחובה להודיעך שהתושבים היהודים בנעוריהם ובזקניהם החליטו, שאם במשך שתי שעות לא יובטחו חייהם יפה ולא תהיינה ערובות נאמנות להגנתם, ימצאו עצמם אנוסים להכיר שאי־אפשר להם למסור את גורל חייהם בידי אחרים וכאיש אחד יקומו כולם להגן על עצמם ועל אחיהם המעונים והנרצחים לנגד עיניהם.

אפס כי אחריות התוצאות, ככל אשר תהיה נוראה, לא תפול עליהם, אלא על אלו שחובתם היתה לשמור על הסדר בעיר הקודש ולא להזניח כל אמצעי שעל־ידיו יכלו למנוע בעד ההתפרצות.

יהננו בכבוד הראוי,

(התום) אוסישקין, ילין".

— ז ה ב   ב י ר ו ש ל י ם. הסוכנות הטלגראפית „סנטראל ניוס" הופיצה בשבוע העבר את הידיעה שקבלה מאת סופרה מקאירה, כי בירושלים מצאו פועלים, בשעת חפרם את האדמה באחד המקומות, מכרה של זהב. הממשלה שלחה תיכף למקום ההוא קבוצה של מומחים לחקיר אחרי הדבר.

הַתְּנוּעָה הַלְּאֻמִּית

שנוי מקום של הועידה הציונית העולמית.

ההסתדרות הציונית באמריקה מודיעה, כי לפי ידיעה טלגראפית שקבלה מלונדון, לא יהיה מקומה של הועידה הציונית העולמית — קארלסבאד, אלא — לונדון. זמנה של הועידה נשאר כמו קודם — ב־4 ליולי.

* * *

הזמנה לד״ר ווייצמאן.

הועד הפועל של ההסתדרות הציונית באמריקה שלח אל הד״ר וייצמאן את הטלגראמה הבאה:

ד״ר חיים וייצמאן, ההסתדרות הציונית, לונדון

הועד הפועל הארצי של ההסתדרות הציונית באמריקה מתכבד להזמין אותך לבקר עכשיו, או באיזה זמן הרצוי לך ביותר, את אמריקה ולהשתתף בעבודת ההסתדרות הציונית של הארץ הזאת.

בשם ההסתדרות הציונית

לואיס ליפסקי, מזכיר.

* * *

הגיגת ההסתדרות העברית.

במוצאי שבת, 8 למאי, ערכה ההסתדרות העברית באמריקה, באולם של „קופר יוניון" בניו־יורק, חגיגת עם גדולה לכבוד הבשורה הדיפלומטית בדבר ארץ־ישראל.

יושב־ראש היה ראובן בריינין, נשיא ההסתדרות. נאמו: יושב־ראש ה„הדר" ד״ר שמריהו לוין, ד״ר יהודה טאננבוים, נחום סוקולוב, יהודה באראנדס ב. שרבין ש. יאפה וצבי מאסליאנסקי.

היה גם כן חלק מוסיקאלי יפה: מר טשירניאווסקי, חבר להקת המנגנים (אנסאמבל) „זמרה", נגן על כינורו מנגינות עבריות והחזן הוילנאי, הירשמאן, שר שירים עממיים, ביניהם — שירים עברים המושרים בפי התימנים בארץ־ישראל.

אחרי שמר באראנדס השמיע על נדבות לטובת התנועה העברית באמריקה נדבו כמעט שש מאות דולארים בערך, במזומן ובהבטחות.

נתנו במזומן הנדבנים האלה: מר שמילר — 100 דולארים; אהרן ראסנר, פ. יאטנברג, פ. שאיעוויטש, כל אחד — 25 דולארים. יוסף באראנדס, ב. גיבורסקי, שמואל שייארמאן, י. ברמאי ומר ווייס, כל אחד — 10 דולארים.

הבטיחו את נדבותיהם: שלמה לאמפרט — 500; מר יוסף גראבסקי — 100 דולארים; ישראל מאטין — 100 דולארים; מ. הורוביץ — 100 דולארים.

הועידה השלישית של ההסתדרות העברית.

ביום הראשון וביום השני שעברו (16 ו־17 למאי), היתה הועידה השלישית של ההסתדרות העברית באמריקה, ב„סנטראל דזשואיש אינסטיטוט" בניו־יורק. ראובן בריינין, נשיא ההסתדרות פתח את הועידה. הוא היה גם יושב־הראש של הישיבה הראשונה. בנאומו שנשא בשעת הפתיחה הראה על גבולי העבודה של ההסתדרות בעבר ובעתיד: עד עכשיו — אמר בריינין — היתה ההסתדרות העברית מרכז בלי היקף. והמרכז הזה שמש רק לתחנה אירטורגית שממנה ניתזו ניצוצות בתוך היהדות האמריקאית, ובפגישה בחבבות שנתקררו עד ללא הרגיש כל רגש של חובה לאחד הדברים היותר קדושים לעמנו — לתרבות העברית, הממו אותם, עוררו את רגש החובה הזה ומשכו אותם לעבודה. עבודתה העיקרית של ההסתדרות העברית במשך שתי השנים שעברו מן הועידה הקודמת היתה לחבב את השפה והתרבות העברית על הצבור, לעורר תנועה בחוגים נבחרים. אולם מעכשיו צריכה ההסתדרות לגשת אל העבודה המעשית עצמה. ההסתדרות צריכה לשמש מרכז שמתוכו ועל־ידי שמעשיו ייצאו ויתפרדו ויבואו עד גבול השתלמיתם מעשים כבירים, שייעודו הפצת השפה והתרבות העברית בקרב העם (הדברים לא נמסרו כאן בצורתם אלא לפי תוכם).

הוא ציין אחר כך שורה של מפעלים שההסתדרות צריכה לגשת תיכף להוצאתם לפעולות בתור התחלה של העבודה העתידה:

שעורים לשנת מורים עברים, שעורים עברים לנערים, הוצאת ספרים עברים ראשיים בשביל העם, הוצאת ספרי למוד בשביל בתי הספר, יסוד בימה עברית, בתיר מוסד לבנין ויסוד ספריות עבריות, סדור חגיגות עבריות בעד ילדים מביני עברים. ולסוף העיר בדברים נרגשים על הנחיצות ליסד גדוד עברי כדוגמת: גדוד מתנדבים יקדישו את עצמם לפחות במשך שנה אחת להעבודה העברית, ויעשו את העבודה הזאת מתוך משמעת צבאית ובמסירות־נפש: ילכו לכל אשר ישלחום ויעשו את כל אשר יטילו עליהם מדבר קטן עד דבר גדול.

על הרעיון האחרון הזה עוד רמז בריינין באחד ממאמריו העברים כלפני שנה; ועל־פי הטון הלבבי שהיה נשמע מתוך דבריו בהביעו את הרעיון הזה לפני הועידה היה ניכר, שזהו אחד הרעיונות המעסיקים מאד את מחשבתו בעת האחרונה בקשר עם העבודה העברית; ושהוא מאמין, כי ה„גדוד" אפשר לו להיות לאחד המכשירים היותר מועילים להרחבת הפעולות העבריות. „אילו היה לנו — קרא בריינין — רק כחמישים־ששים צעירים בני הגדוד העברי, כי אז היתה כל העבודה העברית לובשת צורה אחרת לגמרי!"

הנואמים האחרים בישיבה הראשונה היו: ג. זליקוביץ והחכם הישיש, א. ת. רוזנברג.

לפי הדין־וחשבון שקרא מר שרבין גזבר ההסתדרות העברית, בישיבה השניה, יוצא, כי הכנסות ההסתדרות במשך שתי השנים האחרונות עלו לסכום של 23 אלפים דולארים. סכום ההוצאות עולה, כמעט, כנגד סכום ההכנסות.

בועידה השתתפו שבעים ציר מניו־יורק ומערים אחרות.

לפי תכנית הועידה היתה צריכה להיות ארבע ישיבות במשך שני ימים, אולם עם גמר הישיבה הרביעית לא נסגרה עדיין הועידה, ובשעה שעתוננו נמסר לדפוס לא היו ידועות לנו עדיין תוצאות הבחירות, וכמובן לא נמסרו עוד לידינו ההחלטות שנתקבלו בנוסחתן המעובדת.

הרינו מוכרחים, איפוא, לדחות את פרסום הפרטים החשובים של הועידה הזאת ואת החלטותיה עד אחרי קבלנו דין־וחשבון מפורט מאת מזכיר ההסתדרות העברית.

שונות

דוד קסלר

ביום השישי 14 למאי מת בניו־יורק, וביום השני, 17 למאי, הובא לקבורת המשחק היהודי המפורסם, דוד קסלר בשנת הששים לחייו.

קסלר נולד בקישינוב להורים אדוקים בשנת 1860. את חנוכו קבל ב„חדר" ועוד בילדותו התגבר בנטיותיו לשחק על הבימה. הופעתו הראשונה על הבימה היתה בשנת 1986 בעיר מולדתו ומאז היה לאחד מן הבונים הראשונים והראשיים של הבימה היהודית. לאמריקה בא בשנת 1886. עד יומו האחרון נחשב לאחד מיחידי הסגולה במקצוע האמנות התיאטרונית.

המוני נערצו תחת דגלת „אגודת המשחקים" והמונים לרבבות חלקו לו את הכבוד האחרון. שלום לעפרו!

קול הגאולה — המלה הציונית החיה

הדור הישן,
הדור הצעיר,
קוראי
ע ב ר י ת,
א נ ג ל י ת,
י ה ו ד י ת,
ימצאו
את המלה
הציונית
החיה
בארבעת
העתונים
היוצאים לאור
על־ידי
ההסתדרות
הציונית.

הציונים, הרוצים למלא את תפקידם כראוי, צריכים להפיץ לאורך ולרוחב את המלה הציונית החיה — קול הגאולה.

* * *

ארבעת העתונים הציוניים היא הסגולה היותר בדוקה להפצת הציוניות. כל קורא חדש זהו לוחם נוסף בשביל הרעיון שלנו.

* * *

כל שכונה ציונית צריכה לבחור בממונה להפצת העתונים הציוניים. לממונה יש תפקיד חשוב להכניס את המלה הציונית החיה לבתי ישראל באמריקה.

* * *

הבחרה כבר השכונה שלכם את הממונה על העתונים הציוניים?

* * *

אם כן, הודיעו לנו תיכף ומיד; אם לא, מדוע לא?

התורן
עתון שבועי
עברי לעברים.
המחיר 4 דול. לשנה.

דאָס אידישע פאָלק
עתון שבועי ביהודית.
חדשות, מאמרים,
קוריספונדנציות
מארץ־ישראל,
מאמרים ראשיים
מענינים.
המחיר $2.50 לשנה.

מאַקאַביאַן
ירחון
בשפה האנגלית
לגדולים.
המחיר 2 דול. לשנה.

יונג דזשודיען
ירחון מצויר
בשפה האנגלית
בשביל הדור הצעיר.
המחיר $1.50 לשנה.

הסתדרות הציונית של ארצות הברית

55 השדרה החמישית, ניו־יורק.

בלשכת „התורן" נמצאים למכירה:

1) א. כתבי ראובן בריינין, כרך א', ספורים וציורים. 218 עמודים. מכורך בד הדר. המחיר — $1.75
ב. כרך ב', חיי הרצל, חלק א'. מכורך בד הדר. המחיר 1.65

2) „לוח אהיעבר", שנה א', מאסף ספרותי, 464 עמודים,
בלי כריכה — — — — 1.50
בכריכת בד יפה — — — — 2.00

3) ספר הזכרון לבן־יהודה, מאסף, ערוך על־ידי ראובן בריינין. הוצאה מהודרה, 92 עמודים — — — — .50

4) „התורן" החדשי, שנה א', מכורך יפה — — — — 1.50

5) „התורן" השבועי, שנה ג', מכורך יפה — — — — 3.00

6) „התורן" השבועי, שנה ד', מכורך יפה — — — — 3.50

7) מקרן זוית, קובץ מאמרים, מאת ד"ר דוד ניימארק. בלי כריכה — — — — .45

8) תיאודור הרצל: נאומים קונגרסיים, בתרגום ש. גינצבורג. בלי כריכה — — — .15

9) תחית לשון, קובץ, הוצאת „מפיצי שפת עבר" — — — .25

10) ב. נ. סילקינר: מול אוהל תמרה, פואימה — — — — .25

11) היסוד המדיני בהשקפות הנביאים, מאת פרופיסור י. פרידלאנדר — — — — .15

12) מחג לחג, קובץ, חוברת א' .10

13) מזל טוב, קומידיה במערכה אחת, מאת שלום־עליכם, תרגום י. ד. ברקוביץ — — .10

14) שלילה וסתירה, הסתפלות, מאת ש. ב. מקסימובסקי — .10

15) „ה ל ו ם א ב י ב", אגדה (מנוקדת), מאת ש. ב. מקסימובסקי — — — — .05

16) א. השפה והתחיה, מאת ד"ר בן־ציון מוסינזון; ב. העברית בארצנו, מאת י. בן־צבי — — — — — .03

17) א. ה ס פ ר ו ת העברית ועתידותיה, מאת ראובן בריינין; ב. המבטא בלשון העברית, מאת א. בן־יהודה .03

18) עברית ולעזים, מאת א. בן־יהודה — — — — — .05

19) ה ה ס ת ד ר ו ת העברית ושאיפותיה, מאת ק. וויטמאן — — — — — — .02

20) וואָס איז אידישע ערציהונג, מאת י. ז. פרישברג— .02

21) דאָס אידישע בוך, מאת ח. נ. ביאליק — — — — .05

22) שפתנו, מאת מ. שיינקין — .05

23) מ ל ח מ ת ה י ה ו ד י ם ברומאים, סקירה היסטורית, מאת ישראל בלקינד (מנוקד) — — — — — .35

24) „אונטער'ן שאָטען פון חרמון", א באנד ערצעהלונגען פון ארץ־ישראל. 276 זייטען, פיין אילוסטרירט — 1.20

25) אהבת ציון, מאת אברהם מאפו. מכורך — — — 1.35
בכריכה די־לוקס — — — 1.65

26) מורים, רומאן מאת י. אפאטאשו. מכורך — — — 1.35

27) ד"ר שמריה הלוי לוין: „ב י מ י ה מ ע ב ר", קובץ מאמרים — — — — — 1.40